Dai di Piu

Meer dan vloeren en wanden

Een modulair concept, vele materialen

RENATO ROSSI

Eén boek, twee delen

Deel I / Mijn carrière: van koffie tot uitvindingen

Mijn persoonlijke weg, verteld in de oorspronkelijke 33 hoofdstukken. De inhoudsopgave van dit deel volgt op pagina 5.

Deel II / Hoe gebruik je het systeem in de praktijk?

De geïllustreerde uitleg over de werking, aangevuld met atelierbeelden, het virtuele atelier en de bestaande investeringsramingen. De wegwijzer bij het begin van dit deel helpt om onderwerpen terug te vinden.

Lees eerst het verhaal: de loopbaan, de ontmoetingen en de samenwerking met Marco. Laat daarna de uitgebreide foto’s, sfeerbeelden en schema’s in deel II de mogelijkheden zichtbaar maken. De werkbladen en het virtuele atelier helpen om een eigen project voor te bereiden.

De investeringsbedragen zijn historische scenario-inschattingen uit oktober 2026, exclusief btw. Ze zijn geen bijgewerkte offertes. Productkeuze, verbruik en geschiktheid moeten voor de concrete uitvoering worden vastgesteld.

Aangevulde samengestelde proefversie / 17 november 2026
Met het virtuele atelier op daidipiu.com/atelier.
Voor inhoudelijke en visuele beoordeling vóór de definitieve drukopmaak.

DEEL I

Mijn carrière

Van koffie tot uitvindingen

Van mijn eerste werk tot Dai di Più, mijn brevet en de samenwerking met Marco.

Het oorspronkelijke verhaal in 33 hoofdstukken.

VOOR MARCO EN AL MIJN DIERBAREN

De weg die wij deelden

Voor Marco, die met zijn eigen blik en talent deel werd van mijn werk. Voor Dorina en Michael, die mijn loopbaan van dichtbij meeleefden. Voor mijn ouders, die mij een begin gaven, en voor de mensen die mij onderweg vertrouwen schonken.

Een loopbaan is meer dan een rij ondernemingen. Achter iedere naam staan mensen, keuzes en dagen van gewoon werk. In dit boek volg ik eerst die weg. Daarna neem ik je uitgebreider mee naar Dai di Più: wat wij probeerden, hoe de panelen werden voorbereid en wat zij voor andere mensen zouden kunnen betekenen.

De foto’s behoren bij de uitleg. Kijk niet alleen naar de afgewerkte ruimte, maar ook naar de handen, de werktafel, de drager en de aansluitingen. Daar wordt zichtbaar hoe het idee een praktische vorm kreeg.

Inhoud

1 De poort waar ik niet naar binnen ging 7
2 De wereld achter een kopje espresso 9
3 De filters op onze tafel 12
4 Leren verkopen en opnieuw kiezen 15
5 DOROMA, een naam voor ons gezin 17
6 Koffie, tegels en de grens van mijn tijd 19
7 De man die mij opnieuw vertrouwen gaf 23
8 Een tegel die zijn verhaal nog moest vertellen 27
9 Piramedia en de Glazen Piramide 32
10 Mijn kelder, mijn garage en de eerste proeven 36
11 Toen de presentatie een toepassing werd 39
12 De achterkant van het mooie oppervlak 42
13 Verschillende materialen, één afgewerkt niveau 45
14 Een maat die je opnieuw kunt maken 48
15 Meer dan één soort bekleding 50
16 Harde mozaïeksteentjes, een buigzaam geheel 53

Inhoud · vervolg

17 Een wand die op de werkplek begint 57
18 De vloer die boven op de oude kon komen 63
19 Een huurwoning die toch je eigen plek wordt 68
20 Herstellen, veranderen en meenemen 70
21 Een zaak waar het gewone leven doorgaat 74
22 De beursstand die verder reist 81
23 De kosten die buiten het prijskaartje vallen 83
24 Kelly Taylor, Leonardo en de persoonlijke wand 85
25 Marco wilde deel zijn van de ontwikkeling 90
26 Het ontwerp moest ook kunnen rekenen 92
27 Van het eerste beeld naar de voorbereide delen 94
28 Mijn brevet en de weg ernaartoe 96
29 Warmte en bereikbare voorzieningen 99
30 Een vloer die informatie zou kunnen geven 101
31 Een begin dat iemand anders kan maken 103
32 2009 en het werk dat bleef bestaan 105
33 Wat ik nog wil doorgeven 108

1 · De poort waar ik niet naar binnen ging

Bij de fabriekspoort bleef ik staan. De baan was geregeld. Ik hoefde maar mee naar binnen te lopen met de anderen en mijn eerste werkdag zou beginnen. Toch deed ik het niet. Ik draaide mij om.

Dat ogenblik is mij bijgebleven, misschien juist omdat ik geen alternatief had klaarliggen. Ik wist niet waar ik wel thuishoorde. Ik voelde alleen dat ik daar niet mijn hele toekomst wilde zoeken. Mijn vader en mijn oudste broer hadden voor mij een technische richting gekozen, elektromechanica. In de streek van Luik moest die kennis werk kunnen geven. Hun keuze kwam voort uit zorg. Ik verlangde naar talen, handel en het contact met mensen, maar bezat nog geen beroep waarin ik die verlangens bij elkaar kon brengen.

Mijn vader Antonio had veel minder te kiezen gehad. In 1947 vertrok hij uit Italië om in België ondergronds te werken. Een jaar later volgde mijn moeder Guglielmina met haar gezin. Ik was nog een baby toen België mijn thuis werd. In het Lindeman groeide ik op tussen mijnwerkersgezinnen, waar een vader iedere werkdag vertrok zonder dat zijn kinderen begrepen hoeveel er van zijn veilige terugkeer afhing.

De mogelijkheden die ik later kreeg, waren op hun inspanning gebouwd. Mijn vader wilde niet dat wij dezelfde weg onder de grond moesten gaan. Ik hoefde hem niet te vertellen dat werk belangrijk was. Ik had het thuis gezien. Maar hoe ik van die kans gebruik moest maken, moest ik zelf ontdekken.

Toen ik bij de fabriek omkeerde, wees ik de techniek niet af. Mijn handen wilden juist bezig zijn. Ik leerde graag door iets vast te nemen, uit elkaar te halen en opnieuw te proberen. De nieuwsgierigheid zat niet alleen in mijn hoofd. Ik wilde voelen hoe iets in elkaar paste.

De combinatie die ik zocht, vond ik voor het eerst bij Rubbens. Het bedrijf werkte met materiaal voor professionele keukens. Restaurants, hotels en grote instellingen hadden een wereld achter de schermen die ik nauwelijks kende. Als gast zag je een maaltijd verschijnen; als technieker leerde je welke toestellen en mensen dat iedere dag mogelijk maakten.

Benoit werd in die periode een belangrijke leermeester. Zijn rustige manier van werken en zijn vakkennis maakten indruk op mij. Tijdens het ombouwen van installaties van stadsgas naar aardgas leerde ik nauwkeurig kijken en controleren. Een toestel afleveren was niet voldoende: het moest betrouwbaar kunnen worden gebruikt.

Het werk was soms bijzonder zwaar. Lange uren, tillen, bukken en doorgaan tot een opdracht klaar was. Mijn rug liet merken dat mijn lichaam grenzen had, ook wanneer mijn hoofd nog verder wilde. Die waarschuwing zou ik later beter leren begrijpen.

Bij Rubbens ontdekte ik dat service begint bij de omstandigheden van de klant. Een keuken kan niet zomaar stilvallen omdat een herstelling slecht is voorbereid. Je moet begrijpen wat jouw werk betekent voor de mensen die daarna verder moeten.

Toen ik bij Rubbens werkte, zag ik Eddy Merckx tijdens Luik-Bastenaken-Luik passeren in de rood-witte trui van FAEMA. De naam op die trui maakte mij nieuwsgierig. Ik ontdekte dat FAEMA een Italiaans bedrijf was dat espressomachines produceerde. Daarop ging ik mij voorstellen bij het kantoor in Luik en vroeg ik of men een technieker nodig had. Aanvankelijk was er geen plaats, maar we raakten aan de praat. Dat gesprek leidde uiteindelijk tot een samenwerking: enkele maanden later kon ik in Brussel beginnen.

2 · De wereld achter een kopje espresso

Mijn werk bij FAEMA begon in Brussel. Ik kwam uit de wereld van professionele keukens en begon nu als technieker met espressomachines.

Na Brussel werkte ik voor FAEMA in Luik. Met mijn huwelijk in het vooruitzicht vroeg ik vervolgens om naar

Limburg te kunnen overstappen, bij Mertens-FAEMA.

Ik plaatste koffiemachines, herstelde ze en deed het onderhoud. Vanuit die technische ervaring groeide ik later ook in de verkoop.

Bij FAEMA leerde ik druk, temperatuur, maling en onderhoud kennen. Maar tussen die technische begrippen ontdekte ik het eigenlijke werk: begrijpen waarom het resultaat voor de klant niet klopte. Een machine kon goed functioneren en toch geen goede espresso opleveren. De samenhang was belangrijker dan één afzonderlijk onderdeel.

Bij Rubbens had ik al technische ervaring opgedaan. Bij FAEMA leerde ik het werk met professionele espressomachines kennen. Zo kwamen techniek en klantencontact samen in mijn beroep.

Veel cafés die ik bezocht, waren ontmoetingsplaatsen voor Italianen in België. Aan de toog hoorde ik gesprekken over voetbal, familie, het werk en de streek van herkomst. Een espresso bracht voor even iets vertrouwds dichtbij.

Ik herkende de wereld van de emigratie waarin ik zelf was opgegroeid. Mannen hadden hun geboortedorp verlaten om in de mijn te werken. Vrouwen hadden gezinnen samengehouden, kinderen waren tussen twee talen groot geworden. In een café kregen die verhalen een plaats tussen gewone dagelijkse gesprekken.

Als technieker en later als verkoper kwam ik binnen voor mijn werk. Maar ik leerde er ook luisteren. Een uitbater kende zijn klanten en zag wanneer iemand behoefte had

aan een gesprek. Ik begreep dat een zaak een menselijke functie kon hebben die veel verder ging dan haar product.

Wanneer ik daarna de baan weer opging, nam ik meer mee dan de gegevens van een machine. Ik begon uitbaters te herkennen aan hun manier van werken. De een wilde precies weten wat ik veranderde. Een ander wilde vooral zekerheid dat zijn zaak verder kon. Ik moest mijn uitleg aan die mens aanpassen, zonder de kwaliteit van mijn werk aan te passen.

De koffie verbond mijn Italiaanse afkomst met het land waarin ik leefde. Later zou ik die verbinding terugvinden wanneer ik Italiaanse tegels en design naar Belgische klanten bracht. De producten veranderden, maar het plezier om mensen en werelden bij elkaar te brengen bleef.

Sfeerillustratie: FAEMA, wielrennen en DOROMA. Geen historische reportagefoto.

3 · De filters op onze tafel

Toen ik bij Douwe Egberts begon, dacht ik al heel wat van koffie te weten. Opnieuw moest ik bijleren. Ik ontmoette een ander soort klanten. Naast de horeca kwamen instellingen en grootkeukens in beeld: scholen, ziekenhuizen, rusthuizen en bedrijven. Koffie werd er onderdeel van een grotere organisatie.

Daar leerde ik kwaliteit ruimer bekijken. Smaak bleef belangrijk, maar ook snelheid, onderhoud, hygiëne en gebruiksgemak telden mee. Een systeem moest niet alleen goed werken wanneer een specialist erbij stond. Het moest passen bij de mensen die het iedere dag gebruikten.

Tijdens mijn bezoeken bleef ik vragen stellen. Wat veroorzaakte een wisselend resultaat? Welke handeling nam te veel tijd? Waar ontstond onnodig werk? Soms nam ik zo'n vraag mee naar huis en bleef zij mij bezighouden wanneer de werkdag voorbij was.

Dat was niet altijd eenvoudig voor het gezin. Een idee hield zich niet aan kantooruren. Dorina zag hoe ik tekende, probeerde en opnieuw begon. Ik besefte toen nog onvoldoende hoe vaak mijn hoofd bij mijn werk bleef terwijl ik thuis was.

Toch gaf die periode mij een belangrijke verdieping. Een goede oplossing hoorde bij een heel

gebruiksproces. Die les zou later terugkomen bij mijn panelen: niet alleen kijken naar het voorwerp, maar naar wat iemand ervoor en erna moet doen.

Tijdens die bezoeken bleven bepaalde moeilijkheden terugkomen. Filters werkten niet altijd gelijk en de bereiding vroeg verschillende handelingen. Ik dacht aan een papieren filter waarin de juiste hoeveelheid gemalen koffie al zat. Waarom zou de gebruiker dat telkens opnieuw moeten afmeten?

Met die vraag ging ik thuis aan het werk. Ik maakte meer dan honderd vooraf gevulde papieren filters om te kunnen testen. Niet één exemplaar dat alleen op een tekening overtuigend leek, maar genoeg om het gebruik werkelijk te proberen. Daarnaast bouwde ik een eenvoudig proefmodel dat er verschillende na elkaar kon gebruiken.

De tafel werd een plek voor schetsen en materiaal. Dorina zag mij avonden bezig blijven. Ik zocht een oplossing, maar leerde tegelijk wat er nog niet goed was. Een gedachte laat zich gemakkelijk in een paar woorden samenvatten. De uitvoering geeft veel minder snel toe.

Toen ik het project bij Douwe Egberts voorstelde, hoopte ik dat het verder zou kunnen groeien. Dat gebeurde niet. Men vond de meerwaarde op dat ogenblik onvoldoende. De problemen met bestaande

systemen waren intussen grotendeels aangepakt en het bedrijf had andere prioriteiten.

Ik kon de zakelijke afweging begrijpen en toch teleurgesteld zijn. Voor mij lagen in dat voorstel al die avonden besloten, alle stukjes materiaal die ik opnieuw had bekeken. Een afgewezen project is voor degene die eraan werkte zelden alleen een beslissing op papier.

Veel later zag ik koffiepads in het dagelijkse leven verschijnen. Ik herkende de gedachte van een vooraf afgemeten portie. Of iemand mijn eigen experimenten ooit kende, weet ik niet. Ik heb geen reden om daar een verband van te maken. De herinnering die ik kan doorgeven, is wat ik zelf had geprobeerd en hoe sterk het verlangen om te verbeteren toen al in mij zat.

Mijn vertrek bij Douwe Egberts had ook een heel concrete achtergrond. Dorina en ik wilden een huis in Heusden-Zolder. Zij kon er lesgeven aan het Atheneum. Wij bouwden aan een gezin en moesten vooruitdenken. Een andere baan bood de kans aanzienlijk meer te verdienen. Zo bracht een van mijn eerste uitvindersverhalen mij niet naar een nieuw product, maar naar een nieuwe werkgever.

4 · Leren verkopen en opnieuw kiezen

Bij Groep Riem kwam ik in de wereld van aerosolproducten terecht. De eigenaar, signor Nicoletti, was een Italiaan. De producten waren voor mij nieuw, maar zijn afkomst gaf iets vertrouwds. Afhankelijk van mijn resultaten kon ik er veel meer verdienen dan tevoren. De droom van een huis werd daardoor tastbaarder.

Ik leerde er een systematische commerciële aanpak kennen. Resultaten werden vergeleken, producten gevolgd en verkoopcijfers besproken. Dat was waardevol. Tot dan had ik vooral vanuit techniek, service en persoonlijk contact gewerkt. Nu zag ik hoe cijfers konden tonen waar een aanpak resultaat gaf.

Tegelijk voelde ik dat de producten en de manier van verkopen niet helemaal bij mij pasten. Ik wilde mij kunnen herkennen in wat ik een klant aanbood. Een goede verkoop moest ook na mijn vertrek nog als een goede keuze voelen voor de koper.

In de commerciële opleiding kwam ook het werk van Dale Carnegie aan bod. De aandacht voor menselijke relaties en belangstelling sloot aan bij wat ik zelf had geleerd. Maar een techniek blijft afhankelijk van de bedoeling waarmee je haar gebruikt.

Mijn verblijf bij Groep Riem was kort. Toch wil ik het niet overslaan. Ook werk dat geen blijvende bestemming wordt, kan een loopbaan verrijken. Ik nam er kennis over organisatie en verkoop mee, én een duidelijker besef van de manier waarop ik zelf wilde werken.

De nieuwe sector had mij commerciële kennis gegeven, maar mijn belangstelling bleef bij koffie. Toen ik eind 1974 terugkeerde naar FAEMA, kwamen die twee ervaringen samen.

Ik hoefde de technieker in mij niet achter te laten om verkoper te worden. Dat gaf mij vertrouwen tijdens een klantenbezoek. Ik hoefde niet uitsluitend een folder te volgen. Ik begreep wat een machine vroeg aan onderhoud, welke mogelijkheden zij bood en waar een klant rekening mee moest houden. Wanneer iets mij niet duidelijk was, wilde ik het eerst uitzoeken.

De verkoop ging goed en mijn resultaten werden beloond. Voor een jonge vader was dat een belangrijke bevestiging. Ik voelde dat mijn ervaring waarde had en dat ik een gezin kon onderhouden met werk dat mij ook plezier gaf.

Maar de zekerheid rond mijn werk bij FAEMA raakte later onder druk. Bestellingen vielen weg en ik kon niet blijven rekenen op het inkomen dat ik gewend was. Met een huis en jonge kinderen moest ik verder kijken.

Er waren thuis Dorina en onze jonge kinderen, de lening en de gewone rekeningen. Afwachten tot iemand anders de onzekerheid wegnam, kon niet. Ik begon te rekenen met iets wat ik wel bezat: mijn vakkennis, mijn klantencontacten en mijn bereidheid opnieuw te beginnen. Een naam die ik al had bedacht, kreeg nu een heel werkelijke bestemming: DOROMA.

5 · DOROMA, een naam voor ons gezin

DOROMA was voor mij nooit een willekeurige handelsnaam. DO verwees naar Dorina, RO naar Rossi en MA naar Marco. Ik had de naam bedacht voordat Michael geboren werd. In die paar letters zat de verbondenheid met mijn gezin.

Ik wilde een koffiemerk met een Italiaanse uitstraling maken. De wolvin in het logo verwees naar Rome en mijn afkomst. Maar een naam en een beeld konden de dagelijkse belofte niet vervangen. De koffie moest goed zijn, de bereiding kloppen en de klant op mij kunnen rekenen.

Daarom bleef mijn technische achtergrond belangrijk. Ik leverde koffie, keek naar de machine en gaf advies over de maling en het onderhoud. Mijn product

eindigde niet bij de verpakking. Het moest zijn kwaliteit ook in het kopje waarmaken.

De eerste bestellingen vergeet ik niet. Zij waren misschien bescheiden, maar iemand koos voor iets wat ik zelf had opgebouwd. Een herhaalbestelling betekende vervolgens dat die eerste ervaring goed genoeg was geweest om terug te komen.

Met DOROMA leerde ik de vrijheid én het gewicht van zelfstandigheid kennen. Er was geen grote organisatie waarachter ik mij kon verschuilen. De klant kende mij en sprak mij aan. Wat ik beloofde, moest ik zelf helpen waarmaken. Dat persoonlijke karakter gaf het merk kracht, maar zou het later ook kwetsbaar maken.

Niet iedereen zei ja. Ik kwam ook bij mensen die luisterden, proefden en daarna lieten weten dat zij erover zouden nadenken. Ik reed dan verder met de vraag of ik iets anders had moeten vertellen. Zo'n afwijzing kon persoonlijk voelen omdat het mijn eigen merk was, mijn eigen inzet.

Toch mocht ik die teleurstelling niet naar de volgende deur meenemen. De volgende klant kende het vorige gesprek niet. Die verdiende dezelfde aandacht. Zo groeide de zaak: niet als een lijn in een ondernemingsplan, maar van bezoek naar bezoek, met leveringen, onderhoud en opnieuw bestellingen opnemen.

Een klant die voor de tweede keer bestelde, gaf mij meer zekerheid dan iemand die zich één keer liet overtuigen. Dat betekende dat de koffie in zijn zaak haar plaats had gevonden. Het maakte de dagen op de baan de moeite waard. Ik begon steeds meer mijn eigen brood te verdienen, op een manier waarin ik mijzelf herkende.

6 · Koffie, tegels en de grens van mijn tijd

Terwijl ik voor DOROMA klanten zocht, schoof er thuis bijna ongemerkt een andere toekomst mee aan tafel. Mijn neef Leonardo bracht mij in contact met de wereld van tegels. Hij kende het tegelvak en zag mogelijkheden om Italiaanse producten ook in Limburg en Vlaanderen aan te bieden. Zijn voorstel kwam in een periode waarin ik opnieuw bestaanszekerheid zocht.

Zo ontstond in 1977 ITALIA IN, met BELGIUM als betekenisvolle toevoeging. Ik wilde Italiaans design naar België brengen. Naast keramische tegels hoorde daar ook interesse voor moderne badkamermeubelen bij. De schoonheid en het vakmanschap trokken mij aan, maar ik moest het product nog leren kennen.

Aanvankelijk probeerde ik DOROMA en ITALIA IN naast elkaar uit te bouwen. Koffie hield mij dicht bij

mijn vertrouwde klanten. Tegels openden een nieuw gebied. Ik zag kansen in beide en wilde geen van beide te snel sluiten.

Vanaf 1978 ging ik met ITALIA IN zelfstandig verder. Mijn neef en ik keken verschillend naar de ontwikkeling van de zaak. Ik bleef dankbaar voor de deur die hij had geopend en begon eigen contacten met leveranciers en importeurs te leggen.

Er zat een herkenbare beweging in: ik zag iets nieuws en wilde begrijpen hoe het werkte. Maar twee activiteiten vroegen ook twee keer aandacht. De tijd die ik in de nieuwe sector stak, kon ik niet meer bij mijn koffieklanten doorbrengen. Op dat moment zag ik vooral de twee kansen. De grenzen van mijn tijd werden pas later voelbaar.

Om die nieuwe wereld werkelijk te leren kennen, ging ik naar Italië. In de streek van Sassuolo wilde ik de producten zien ontstaan voordat ik ze thuis aan klanten voorstelde.

In de fabrieken stelde ik vragen over materialen, afwerking en gebruik. Ik keek naar de zorg waarmee kleuren en oppervlakken werden ontwikkeld. De belangstelling die ik bij koffiemachines had gevoeld, kreeg een andere vorm. Opnieuw wilde ik iets grondig begrijpen voordat ik het aan klanten voorstelde.

De reizen hadden ook een persoonlijke betekenis. Ik hoorde de taal van mijn jeugd, herkende het eten en de

levendige gesprekken. Tegelijk kwam ik uit België, waar ik de klanten en hun verwachtingen leerde kennen. Die combinatie werd een van mijn mogelijkheden: tussen twee werelden kunnen bewegen.

Een product invoeren vraagt meer dan enthousiasme. Je moet kiezen, afspraken maken, leveringen volgen en risico dragen. Elke collectie die ik meenam, betekende ook een beslissing over geld en ruimte. Niet alles kon tegelijk.

Toch herinner ik mij vooral het gevoel dat een nieuw beroep zich voor mij opende. Ik ging naar Italië om producten te zoeken en kwam terug met vragen, contacten en plannen. De tegelwereld werd steeds meer een plaats waarin ik mijn commerciële ervaring en mijn creativiteit samen kon gebruiken.

Bij een fabriek wilde ik voorbij de catalogus raken. Hoe was een oppervlak gemaakt? Waarom was een bepaalde afwerking geschikt voor de ene ruimte en minder geschikt voor een andere? Ik stelde vragen die ik later ook van een klant kon verwachten. Wanneer ik het antwoord nog niet begreep, vroeg ik verder.

Tijdens de maaltijden kwam er iets anders bij. Ik hoorde de vertrouwde taal en de gesprekken over familie. De commerciële reis werd ook een terugkeer naar een deel van mijzelf. Mijn Italiaanse afkomst en mijn Belgische ervaring begonnen elkaar nu beroepsmatig te helpen. In Italië leerde ik de producten

en de makers kennen; in België kon ik uitleggen wat zij aan een interieur konden toevoegen.

Terwijl de tegelwereld groter werd, raakte iets anders langzaam buiten mijn bereik. De klanten van DOROMA hadden niet alleen voor koffie gekozen. Zij waren gewend geraakt aan mij.

Ik vertrouwde taken toe aan iemand anders en hoopte dat de relaties daarmee voldoende werden onderhouden. Maar een klantenband laat zich niet eenvoudig overdragen. De mensen die mij verwachtten, merkten dat ik minder kwam. Bestellingen namen af en het merk verloor langzaam zijn kracht.

Ik heb daar teleurstelling over gekend. Toch wil ik mijn eigen aandeel niet wegschrijven. Ik had zelf gekozen mijn aandacht te verdelen, had onvoldoende overzicht gehouden en te laat gezien hoe kwetsbaar het geheel werd. Verantwoordelijkheid houdt niet op wanneer je werk uit handen geeft.

De crisis van 1981 bracht vervolgens een zware breuk in mijn professionele leven. Er waren schulden en verliezen. Wat ik had willen opbouwen voor mijn gezin, werd een bron van zorg. Dat is moeilijk om toe te geven wanneer je gewend bent vooruit te kijken.

Na zo’n tegenslag helpt het niet om alleen te herhalen dat je goede bedoelingen had. Er moesten verplichtingen worden gedragen. Ik had een gezin en de gevolgen van mijn beslissingen kwamen ook daar

terecht. Mijn ervaring was niet verdwenen, maar ik kon haar niet zomaar weer in dezelfde vorm inzetten. Ik moest opnieuw verdienen, opnieuw vertrouwen opbouwen en aanvaarden dat ik het niet allemaal zonder hulp kon.

7 · De man die mij opnieuw vertrouwen gaf

Medardo Maseroli heeft een bijzondere plaats in mijn loopbaan. Hij zag niet alleen een handelaar of een ondernemer met plannen. Hij nam de tijd om mij als mens te leren kennen. In een moeilijke periode hielp hij mij met honderdduizend Belgische frank.

Het bedrag gaf ademruimte. Maar wat ik erachter voelde, betekende minstens zoveel: iemand met ervaring durfde mij nog vertrouwen te geven. Na een zware tegenslag kun je ook aan jezelf gaan twijfelen. Zijn steun hielp mij weer naar mogelijkheden te kijken.

Wij werkten op verschillende terreinen samen. Er waren gezamenlijke aankopen onder Import Belgium, het project rond automatische koffiemachines van Brasilia en de import van voetbalschoenen onder de naam Torrione D’Oro. Niet ieder initiatief kreeg dezelfde omvang. Zij tonen wel hoe breed onze belangstelling en samenwerking waren.

Medardo bracht mij ook in contact met Alberto Pastorelli. Die ontmoeting zou mijn verdere loopbaan diepgaand veranderen. Soms opent één mens geen enkele deur, maar meerdere, op verschillende momenten.

Ik herinner mij daarnaast de kunstenaar die Medardo was. Zijn werk in Carrara-marmer kreeg na zijn overlijden een heel persoonlijke betekenis voor mij. Van de Madonna die ik mocht kiezen, toont de ene kant rust en de andere verdriet. Dat beeld past bij mijn herinnering aan hem én bij een loopbaan waarin hoop en pijn naast elkaar konden bestaan.

Na Medardo’s overlijden mocht ik volgens zijn wens als eerste een kunstwerk kiezen. Zijn vrouw Rita en zijn kinderen Yvan en Igor gaven mij die mogelijkheid. Ik koos een Madonna in wit Carrara-marmer, door hemzelf gemaakt. Aan de ene zijde zag ik rust; wanneer ik het beeld draaide, kwam een andere, droevige uitdrukking tevoorschijn.

De Madonna van Medardo

Carrara-marmer. Na Medardo’s overlijden mocht ik dit werk kiezen; het herinnert mij aan zijn vertrouwen en vriendschap.

Ik kon eenzelfde steen in mijn handen draaien en twee kanten van het leven zien. Dat raakte mij, omdat ook onze samenwerking bij beide hoorde. Nieuwe projecten en hoop, maar evengoed moeilijke tijden waarin een mens iemand nodig had die bleef geloven. Het beeld maakte zijn vriendschap op een andere manier aanwezig dan een zakelijke herinnering dat kon.

Door die samenwerking kwamen oude en nieuwe activiteiten soms weer bij elkaar. Mijn loopbaan was nooit een nette scheiding tussen eerst koffie en daarna tegels geworden. Ook de jaren van MOKAFINA en het project met automatische machines van Brasilia hoorden bij die blijvende belangstelling.

De belangstelling voor een goede koffie liep door die verschillende werkzaamheden heen: belangstelling voor een goed product en een bruikbare machine, en voor de mensen die ermee hun werk moesten doen. Die kennis nam ik mee, ook wanneer mijn hoofdactiviteit veranderde.

Bij het project rond automatische koffiemachines van Brasilia kwam de vertrouwde wereld van koffie samen met de steun van Medardo. Vernieuwing bleef mij trekken. Een andere bereiding of een eenvoudiger bediening kon een praktisch probleem oplossen, zoals een goed doordacht paneel dat later in een heel andere sector kon doen.

Ook in de Glazen Piramide bleef een kop koffie een uitnodiging tot gesprek. De oude horeca-ervaring leefde daar verder. Bezoekers kwamen voor producten of technologie, maar moesten zich ook welkom voelen.

Daarom is koffie in dit boek meer dan een eerste hoofdstuk. Zij was een vak, een vorm van gastvrijheid en een terugkerende verbinding tussen mensen. Soms veranderen de activiteiten, terwijl iets wezenlijks van vroeger gewoon met je meereist.

8 · Een tegel die zijn verhaal nog moest vertellen

In het najaar van 1986 maakte ik dankzij Medardo kennis met Alberto Pastorelli. Ik kreeg de gelegenheid Ceramiche Pastorelli in de Benelux te vertegenwoordigen. Na de moeilijke jaren voelde die kans als nieuw vertrouwen waarop ik iets kon bouwen.

Ik bezocht winkels, architecten en handelaars in België, Nederland en Luxemburg. Reizen hoorde bij mijn leven. Onderweg dacht ik na over wat een klant had gevraagd of wat ik in een showroom had gezien. De vraag naar een betere presentatie begon steeds sterker te worden.

De collecties verdienden aandacht voor hun kleuren, oppervlakken en samenhang. Alberto bezocht mee klanten en liet ruimte voor overleg. Ik voelde mij betrokken bij het geheel. Juist daardoor wilde ik verder gaan dan een bestelling opnemen.

Ik kwam bij mensen terug en merkte hoe een eerste zakelijk gesprek langzaam een relatie kon worden. Alberto kwam verschillende keren per jaar naar België. Samen bezochten we klanten. Daardoor stonden wat de fabriek maakte en wat een handelaar nodig had niet los van elkaar. Wij konden er samen naar kijken.

Het vertrouwen van een fabrikant draag je ook mee naar iedere klant. Je vertegenwoordigt werk dat andere mensen hebben gemaakt. Ik wilde daar zorgvuldig mee omgaan. De manier waarop ik dat probeerde, bracht mij naar grotere presentatiepanelen en uiteindelijk naar vragen die veel verder gingen dan verkoop alleen.

Die betrokkenheid maakte mij onrustig wanneer een mooie collectie tussen losse stalen verdween. De klant stond ervoor, maar moest het belangrijkste nog zelf verzinnen: hoe werd dit zijn kamer?

Samen met Alberto Pastorelli

Foto uit Mijn leven.

Daarom begon ik grotere presentatiepanelen te maken. Ik zaagde dragers, verlijmde tegels en werkte composities af. De voeg was geen bijzaak. Zij kon het ritme en de rust van het geheel veranderen. Ik wilde de

klant iets laten beoordelen dat dichter bij zijn latere ruimte kwam.

Er werden honderden presentaties gemaakt. Tegelijk liep mijn eigen experimenteerwerk door. Dat onderscheid wil ik bewaren: niet ieder presentatiepaneel was een nieuwe uitvinding, en niet iedere proef thuis was bestemd voor een showroom. Maar het ene voedde wel het andere.

Wanneer iemand een geheel zag, veranderde het gesprek. De klant kon aanwijzen wat hem aansprak en vragen hoe een andere combinatie zou werken. Ik merkte hoeveel onzekerheid een duidelijk beeld kon wegnemen.

Later zou ik datzelfde herkennen op een computerscherm. Eerst waren mijn handen het hulpmiddel: hout, lijm, tegels en voegmiddel. Het doel bleef gelijk. Ik wilde een keuze begrijpelijker maken. Dat bescheiden probleem in de showroom werd een van de oorsprongen van een veel groter project.

Ik zie mijzelf nog achteruitstappen wanneer zo’n compositie klaar was. Niet onmiddellijk tevreden zijn omdat alle tegels vastzaten. De voeg kon te zwaar lijken, een rand te veel aandacht vragen. Soms veranderde ik iets wat anderen al afgewerkt zouden noemen. Het paneel moest de verhoudingen laten zien zoals ik ze aan een klant wilde uitleggen.

Dat werk vroeg tijd, maar het gesprek dat daarna in een showroom ontstond, werd concreter. Mensen raakten het oppervlak aan en bekeken een combinatie van verder weg. Zij konden nu reageren op een geheel in plaats van zich bij een handvol stalen een ruimte te moeten voorstellen. Ik hoefde minder woorden te gebruiken om iets zichtbaar te maken.

Een presentatie die veel onderweg was, leerde mij ook iets over de achterkant. Het gewicht, de drager en de verbinding moesten passen bij wat ik ermee wilde doen. Via mijn neef Leonardo en de heer Mariotti kwam Mapei op mijn weg. Ik kreeg de vraag de producten in Vlaanderen te helpen verkopen en introduceren.

De collecties als geheel tonen

Presentatiepanelen voor Pastorelli. Dit presentatiewerk liep naast mijn eigen ontwikkelproeven door.

Dat was een commerciële mogelijkheid, maar ook een kans om te leren. Een tegel, een drager en een lijm vormen samen een opbouw. Als ik een paneel lichter of beter hanteerbaar wilde maken, kon ik niet naar één onderdeel alleen kijken. Ik moest begrijpen wat de combinatie deed.

Ik onderzocht verschillende materialen en maakte proeven. Soms werd iets sterker maar ook zwaarder. Een andere uitvoering was gemakkelijker te hanteren maar riep nieuwe vragen op. Zulke ervaringen leerden mij voorzichtig te zijn met een oplossing die alleen op het eerste gezicht goed leek.

Mijn belangstelling verbreedde zich naar kant-en-klare elementen, mozaïek en bekledingen die vooraf konden worden samengesteld. Wat als een deel van de zorgvuldige voorbereiding buiten de uiteindelijke ruimte gebeurde?

Dat is voor mij het belang van die productkennis. Zij gaf mijn verbeelding weerstand én mogelijkheden. Een idee moest iets kunnen worden dat je werkelijk vastnam. Leveranciers en vakmensen hielpen mij begrijpen wat ik zelf nog niet wist. Ook die uitwisseling hoort bij de geschiedenis van mijn uitvindingen.

Bij de drager bleef ik stilstaan. Een paneel dat de mooiste combinatie liet zien maar te zwaar was om vlot te hanteren, loste het probleem niet op. Een lichte drager die onvoldoende stabiel bleef, evenmin. De

keuze van lijm hoorde bij die afweging. Een verbinding kon op één proef goed lijken en toch nieuwe vragen oproepen zodra ik de samenstelling veranderde.

Zo liep de verkoop ongemerkt over in ontwikkelen. De vraag van de showroom bleef bij mij, maar op de werkplek werd zij groter: als ik een goed afgewerkt geheel vooraf kon maken om het te tonen, waarom zou ik dan niet verder onderzoeken hoe zo'n geheel uiteindelijk gebruikt kon worden?

9 · Piramedia en de Glazen Piramide

In 1995 kregen onze plannen een grotere plaats in de Glazen Piramide in Lummen. We huurden er ongeveer vierhonderd vierkante meter. Voor ons was het een plek waar materialen, demonstraties, computers en gesprekken samen konden komen.

De Piramide werd een herkenbaar gezicht van Piramedia. Bezoekers konden collecties zien, toepassingen bespreken en ontdekken wat een digitale voorstelling aan hun werk kon toevoegen. Dat vroeg voorbereiding. Een goede demonstratie ontstond uit veel werk dat een bezoeker niet zag.

Cristina hoorde bij die geschiedenis. Zij hielp de dagelijkse organisatie en communicatie dragen.

Daarnaast kwamen programmeurs, ontwerpers en andere medewerkers met eigen kennis. Geen enkele persoon had het hele project alleen kunnen maken.

Ik herinner mij de bedrijvigheid: toetsenborden, telefoons, de fax, afspraken en mensen die iets wilden laten zien. Soms ging het gesprek tijdens een maaltijd gewoon verder. De energie was groot en de mogelijkheden leken zich voortdurend uit te breiden.

Het gebouw is in mijn herinnering verbonden met enthousiasme, maar ook met verantwoordelijkheid. Iedere werkplek betekende iemand die op inkomen rekende. Iedere toezegging vroeg opvolging. We wilden veel en probeerden veel tegelijk. Dat maakte de Piramide levendig, maar zette ons ook onder druk. Beide kanten horen bij het verhaal van die jaren.

Ik heb vaak gemakkelijk nieuwe mogelijkheden gezien. De moeilijkheid was kiezen welke op dat moment echt uitvoerbaar waren. Bij Piramedia liepen collecties, demonstraties, software, reizen en klantencontacten naast elkaar. De dagelijkse verplichtingen gingen ondertussen door.

Die groei bracht werk en enthousiasme, maar ook kosten, administratie en verwachtingen. Ik wilde klanten helpen, medewerkers steunen en fabrikanten niet teleurstellen. Te vaak nam ik problemen mee naar huis en bleef ik zoeken wanneer rust nodig was.

Wanneer ik daar vandaag op terugkijk, wil ik niet alleen over de omstandigheden spreken. Mijn eigen keuzes telden mee. Ik kon te lang blijven geloven in een plan, te veel tegelijk dragen of te weinig grenzen stellen. Een goed voornemen maakt een onderneming nog niet financieel houdbaar.

De Glazen Piramide in Lummen

De plaats waar een deel van ons gezamenlijke werk een eigen gezicht kreeg.

Ook voor het gezin had dat gevolgen. Dorina leefde met mijn afwezigheid en mijn zorgen. Marco en Michael hadden een vader die graag iets opbouwde, maar wiens aandacht niet altijd vrij was. Dat besef geeft een andere kleur aan de herinnering aan drukke, succesvolle dagen.

Ik ben dankbaar voor wat wij maakten en voor de mensen die eraan bijdroegen. Tegelijk had ik soms eerder moeten vertragen. Een loopbaan wordt eerlijker wanneer ook die les erin mag staan. Wat je kunt bedenken, is niet automatisch wat je op hetzelfde moment moet uitvoeren.

In 2003 probeerden we Piramedia opnieuw tot leven te brengen. Daar hoorde hernieuwde hoop bij: ervaring van vroeger meenemen en toch ruimte laten voor andere mogelijkheden. Nieuwe medewerkers kwamen op onze weg.

Kevin Umé was een van de jonge ontwikkelaars die met Marco werkte. Hij bracht talent en concentratie mee. Samen met andere mensen werkte hij aan de 2D- en 3D-programma's voor de bouw- en tegelwereld. Mijn bijdrage bleef vooral bij fabrikanten, klanten en het begrijpen van hun werk liggen.

Ik vond het bijzonder om te zien hoe verschillende generaties en vaardigheden elkaar aanvulden. Een idee dat ik in woorden en schetsen probeerde uit te leggen, kon door anderen op het scherm een vorm krijgen. Dat was geen vanzelfsprekende vertaling. Er moest worden gezocht en overlegd.

Rond 2006 kwam die verdere softwareontwikkeling in onze samenwerking tot stilstand. Mensen vervolgden hun eigen weg. Voor Marco bleef het werk een droom

die nog niet volledig was afgewerkt. Ook voor mij verdween zij niet eenvoudig omdat het project ophield.

Ik wil die geschiedenis bewaren zonder achteraf een onafgebroken succes te maken van wat moeilijke onderbrekingen kende. De bijdragen blijven waardevol. En de mensen die een periode met ons meewerkten, blijven deel van mijn carrière, ook wanneer onze professionele wegen later uiteenliepen.

10 · Mijn kelder, mijn garage en de eerste proeven

Een groot deel van mijn experimenten gebeurde niet in een indrukwekkend laboratorium. Ik werkte in mijn kelder, mijn garage, soms in de living en op andere tijdelijk beschikbare plaatsen. Vooral tussen 1986 en 1995 maakte ik thuis honderden verschillende panelen en proeven.

Een idee bracht materiaal mee naar huis. Materiaal bracht nieuwe vragen mee. Keramiek kon naast glas komen, metaal naast een andere afwerking. Ik keek naar gewicht, verbindingen en de manier waarop een groter geheel te hanteren was.

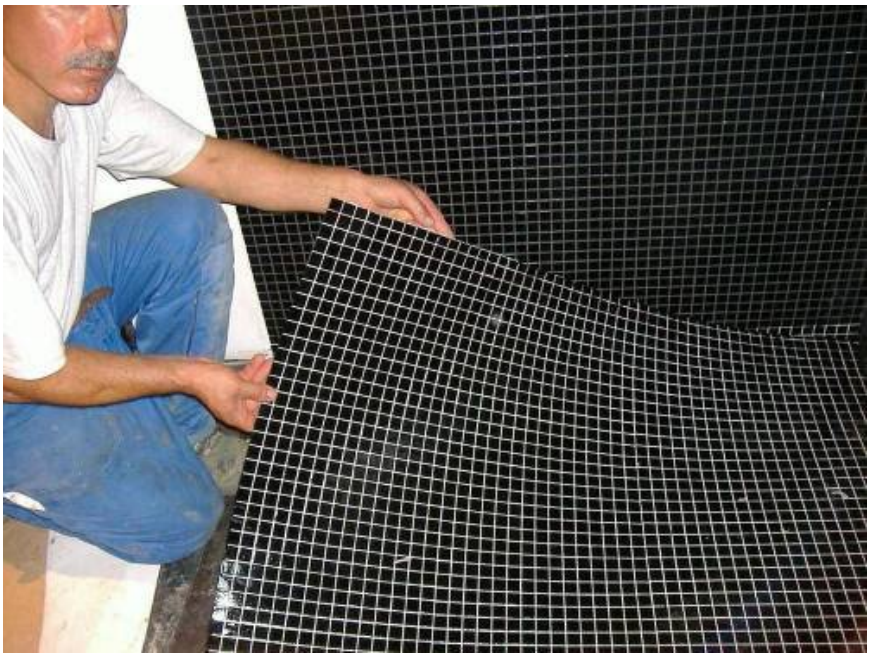

Mozaïek in het atelier

In het atelier wordt een groot vlak met zwart mozaïek naast een kleiner paneel getoond. Zo wordt de schaal van het paneel duidelijk: vele kleine steentjes vormen samen een groter geheel. De voorbereiding in het atelier is een centraal idee van Dai di Più, vóór de plaatsing op de bestemming.

Niet iedere poging lukte. Soms zag iets er goed uit en bleek het onpraktisch zodra ik het wilde verplaatsen. Dan moest ik terug naar de opbouw. Op andere momenten liet een proef onverwacht een mogelijkheid zien waarmee ik verder kon.

Voor mijn gezin betekende die bedrijvigheid ook dat werk letterlijk ruimte innam. Ik wil de romantiek van uitvinden niet losmaken van dat gewone leven. Er lagen materialen, er waren avonden waarop ik nog bezig was en er was altijd wel iets dat ik nog wilde verbeteren.

Toch blijven die werkplekken mij dierbaar. Daar werd een gedachte tastbaar. Ik hoefde niet alles vooraf zeker te weten, maar moest wel zorgvuldig kijken naar wat er werkelijk gebeurde. Die wisselwerking tussen hoofd en handen was misschien wel mijn meest vertrouwde manier om te leren.

Voorbereiding van een paneel

Een groot mozaïekpaneel wordt in het atelier schuin gehouden. Daardoor zie je het paneel als één samenhangend element en wordt zijn formaat duidelijk. Dit is de overgang van losse afwerkingsmaterialen naar een voorbereid onderdeel.

Als ik een paneel vasthield, onderzocht ik niet alleen de voorkant. Ik moest voelen of het geheel kon worden opgepakt, gekanteld en neergelegd. Een werkstuk dat op de tafel overtuigde, kon bij het eerste verplaatsen iets anders laten zien. Daar begon de volgende proef.

De ontwikkeling liep over vele jaren, van 1986 tot 2009. Het atelierwerk thuis was daarin geen afzonderlijk voorstadium dat ik later achter mij liet. De gewoonte om zelf te proberen bleef bij mij. Ook wanneer er meer mensen en andere werkplekken kwamen, zocht ik naar iets wat ik in handen kon nemen en met eigen ogen kon bekijken.

> **Klein beginnen, gericht groeien**
> Een proef op kleine schaal maakt zichtbaar wat werkt, voordat je een groter geheel voorbereidt.

11 · Toen de presentatie een toepassing werd

Hoe meer panelen ik maakte, hoe vaker een nieuwe gedachte opkwam. Waarom zou het vooraf samenstellen ophouden bij de presentatie? Een mooi geheel op de werktafel kon misschien meer worden dan een voorbeeld voor een klant.

De vraag verschoof naar de ruimte zelf. Kon je een bekleding vooraf voorbereiden en daarna naar haar plaats brengen? Konden delen samen een vloer of wand vormen? Zou de klant minder lang tussen het werk hoeven te leven?

Bij mozaïek zag je iets bijzonders. Kleine harde stukjes konden samen een paneel vormen dat, bij een passende opbouw, toch soepel bleef. Dat veranderde de manier waarop je zo'n oppervlak kon bekijken en hanteren.

Een groot tegelpaneel verplaatsen

In de bewaarde beelden zie je daarvan demonstraties. Die foto's zijn waardevol omdat ze tonen dat er werkelijk materiaal in handen was. Het was niet alleen een gedachte op papier.

Ook de vormgeving werd rijker. Een motief kon op de tafel groeien. Een combinatie kon eerst helemaal worden bekeken. Voor de maker gaf dat rust en overzicht; voor de klant kon het een persoonlijker resultaat betekenen.

Voorbereide panelen in het atelier

Uit die zoektocht kwamen verschillende uitvoeringen en namen voort. Achter al die vormen bleef dezelfde wens zitten: een deel van het werk slimmer voorbereiden en de ruimte geven aan meer keuzes.

Wanneer ik nu terugkijk, zie ik geen plotseling moment waarop alles af was. Ik zie een reeks verschuivingen. Van losse tegel naar compositie. Van compositie naar paneel. Van paneel naar de vraag wat een hele ruimte zou kunnen worden.

De naam Dai di Più bracht die verschillende vragen voor mij samen. Geef meer: meer mogelijkheden om te kiezen, om het werk voor te bereiden en om een afwerking een volgende bestemming te geven. Andere namen, zoals Pronto Mosaic Panels, legden meer

nadruk op een bepaalde uitvoering. Zij horen bij dezelfde zoektocht, maar betekenen niet dat iedere uitvoering identiek was.

> **Van idee naar uitvoering**
>
> Door de afwerking vooraf als paneel samen te stellen, wordt een idee tastbaar en kan een deel van het werk uit de ruimte naar het atelier verschuiven.

12 · De achterkant van het mooie oppervlak

Wie een paneel ziet, kijkt meestal eerst naar de voorkant. Daar gebeurt het zichtbare werk: de kleur, de tekening van een steen, het ritme van een mozaïek. Ik deed dat zelf ook. Toch bracht het maken mij steeds vaker naar de achterkant. Wat hield die mooie voorkant eigenlijk bij elkaar?

Een paneel is een samenstelling. Bovenaan ligt het materiaal dat je wilt zien en aanraken. Daaronder zit de verbinding met een drager. Afhankelijk van de uitvoering kan er nog een tussenlaag of een onderlaag bij horen. Die onderdelen hebben verschillende taken. Zij moeten samen het gebruik mogelijk maken dat je voor ogen hebt.

De drager onder het mozaïek

Archiefbeeld uit de brochure. Het zichtbare materiaal is een deel van een grotere opbouw.

Bij een mozaïek beginnen we met veel kleine, harde elementen. Een net kan ze tijdens de voorbereiding op hun plaats houden. Maar een net alleen vertelt nog niet hoe de volledige bekleding zich later zal gedragen. Daarvoor tellen de drager, de lijm en de afwerking mee. Het samenspel daarvan bepaalde wat ik in mijn proeven werkelijk kon doen.

Ik gebruikte of onderzocht onder meer vinyl, kurk en rubber als onderdeel van verschillende opbouwen. In de documentatie komen ook flexibele kunststoffen en dun metaal voor. Dat zijn mogelijkheden met andere eigenschappen, geen onderling verwisselbare antwoorden. Een materiaal kan bijvoorbeeld helpen bij

de verwerking of als onderlaag dienen, zonder daarmee de dragende functie van een ander onderdeel over te nemen.

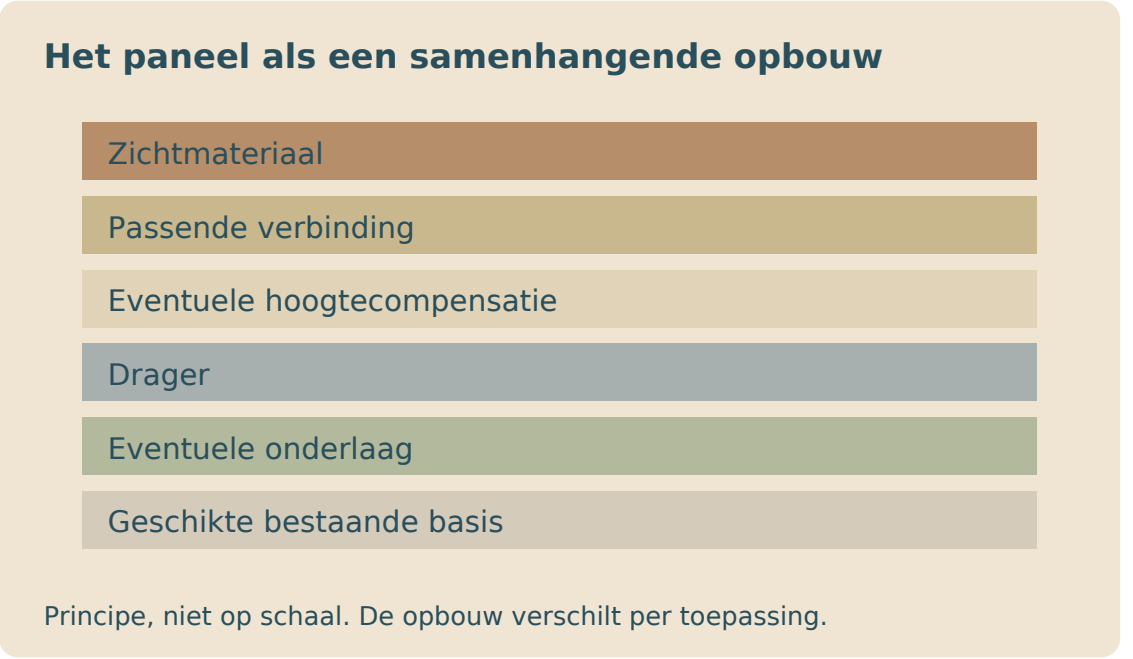

Schema bij de uitleg in dit hoofdstuk.

Een klein getal kan bij zo’n uitleg verwarrend worden. Wanneer een drager één tot drie millimeter dik is, betekent dat niet dat de hele afgewerkte vloer zo dun wordt. De bekleding, de verbindingen en eventuele andere lagen komen erbij. Ik wil dat de lezer het geheel kan zien, juist omdat één aantrekkelijk detail anders gemakkelijk de verkeerde verwachting geeft.

Daarom kijk ik bij de foto's graag ook naar de zijkant of naar een opgetild deel. Zij tonen iets wat een afgewerkte kamer verbergt. Achter het mooie oppervlak zit de opbouw waarmee het idee bruikbaar

moet worden. Voor mij was de achterkant nooit minder belangrijk dan de voorkant. Vaak begon de volgende verbetering juist daar.

> **Een geheel dat klopt**
>
> Een opbouw die als geheel wordt ontworpen, helpt bekleding, verbinding en drager beter op hun bestemming af te stemmen.

13 · Verschillende materialen, één afgewerkt niveau

Stel je twee panelen naast elkaar voor. Het ene is afgewerkt met keramiek, het andere met hout of glas. Van boven kunnen de vlakken prachtig bij elkaar passen. Zodra je met je hand over de overgang gaat, merk je of zij ook in hoogte bij elkaar horen.

Die overgang heeft mij veel beziggehouden. Een gedeelde buitenmaat is een begin, maar nog geen afgewerkt geheel. Het zichtbare materiaal kan dikker of dunner zijn. Ook een lijmlaag, een drager en een onderlaag tellen mee. Wie alleen naar de dikte van de tegel kijkt, mist een deel van de vergelijking.

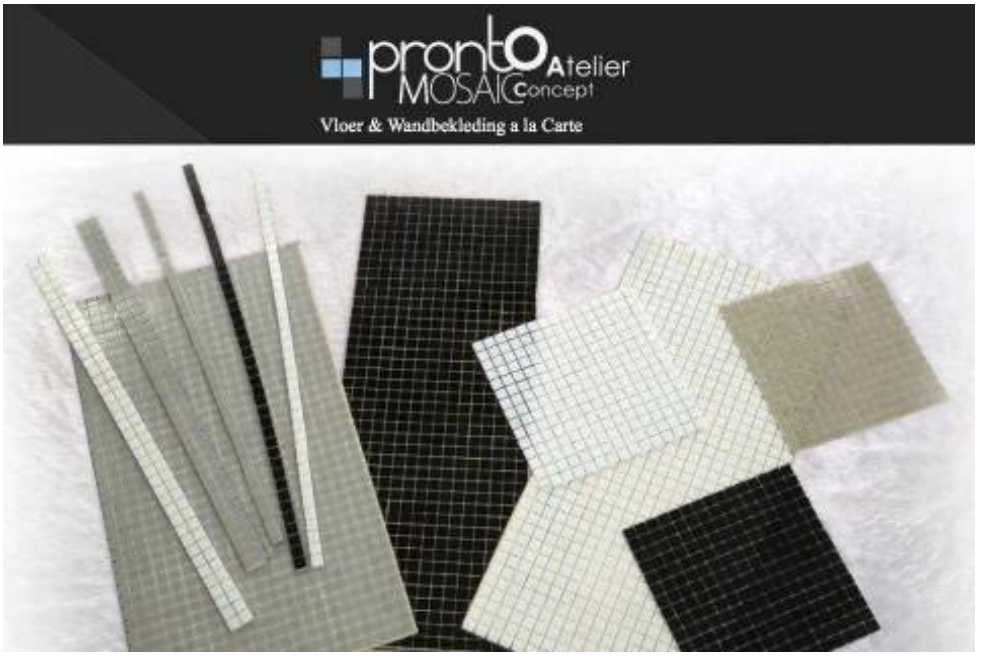

Mozaïekpanelen in lichte en donkere tinten

Ik stelde mij voor hoe je met een vaste modulemaat toch verschillende uitstralingen kon maken. Dan moest de opbouw van elk paneel bewust op het gewenste eindniveau worden afgestemd. Voor het ene materiaal kon dat een aangepaste drager vragen, voor het andere een passende compensatielaag. Het doel was niet overal dezelfde onderdelen gebruiken, maar wel een samenhangend resultaat krijgen.

Dat is gemakkelijker te begrijpen met twee proefstukken naast elkaar dan met een lange prijslijst. Je ziet hun doorsnede. Je legt een rechte lat over het geheel. Je kijkt waar een verschil ontstaat. Zo wordt een vraag over vormgeving ineens een vraag die je op de werktafel kunt onderzoeken.

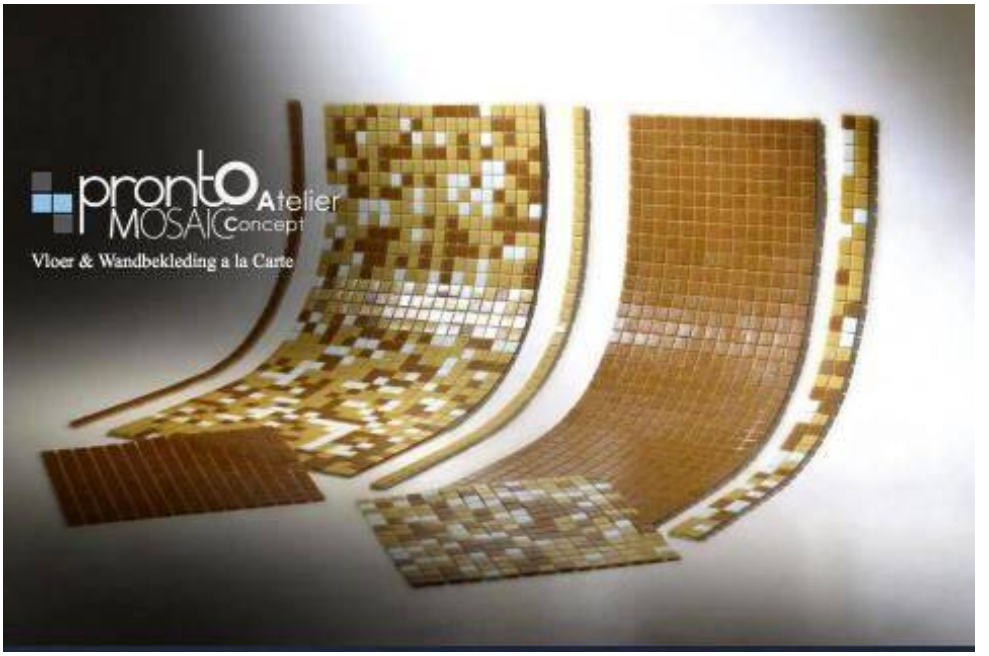

Gouden mozaïekpanelen en sierstroken

Ik wilde zulke verschillen niet eenvoudig verbergen onder wat extra lijm. De verbinding moet bij het materiaal en het gebruik passen. Ook een zachte onderlaag kan zich onder belasting anders gedragen dan wanneer een paneel alleen op tafel ligt. Wat gelijk lijkt zonder gebruik, moet later nog altijd een bruikbare overgang vormen.

Voor de ontwerper opent die aandacht een mogelijkheid: materialen hoeven niet allemaal dezelfde dikte te hebben om toch bij één vloer of wand te kunnen horen. Voor de maker betekent zij werk: meten, een opbouw kiezen en controleren. De vrijheid aan de voorkant wordt verdiend met zorg aan de achterkant.

> **Materialen in harmonie**
> Een gecontroleerde eindhoogte maakt het mogelijk verschillende afwerkingen met een verzorgde overgang te combineren.

14 · Een maat die je opnieuw kunt maken

Een eerste paneel dat goed past, geeft voldoening. Maar een modulaire ruimte bestaat uit meer dan één geslaagd exemplaar. Het tweede en het derde deel moeten aansluiten. Wat op de werktafel een kleine afwijking lijkt, kan zich over een grotere oppervlakte herhalen.

Daarom dacht ik niet alleen na over het paneel, maar ook over het hulpmiddel waarmee het werd samengesteld. Een vlakke tafel en een mal of sjabloon kunnen vaste referenties geven. Je hoeft dan niet bij ieder nieuw deel opnieuw te raden waar een rand moet komen.

Een aanslag houdt materiaal op zijn plaats. Afstandhouders helpen het gekozen ritme van de voegen bewaken. De buitenmaat en de haaksheid worden gecontroleerd. Ook het uiteindelijke niveau hoort bij die voorbereiding. Het zijn gewone

handelingen, maar samen bepalen ze of een serie delen later als één geheel kan worden gebruikt.

Werktafel voor panelen

De werktafel heeft een omlijsting en klemmen om een paneel tijdens de voorbereiding op zijn plaats te houden. Dit verduidelijkt de rol van een mal: vaste referenties helpen om vorm en afmetingen te herhalen. Bij modulaire panelen is die nauwkeurigheid belangrijk voor de aansluiting van de onderdelen.

De maat moet bovendien bij het leven buiten de werktafel passen. Hoe zwaar wordt een deel? Kan iemand het dragen? Kan het door de deur? Waar wordt het opgeslagen, en hoe komt het op zijn bestemming? Een groter formaat kan minder aansluitingen geven, maar tegelijk het hanteren moeilijker maken.

Daarin herken ik mijn vroegere technische werk. Een oplossing is pas goed als zij past bij de persoon die

ermee verder moet. De mooiste module op papier helpt weinig wanneer zij onderweg beschadigt of ter plaatse nauwelijks te bewegen is.

In het boek toon ik daarom ook de voorbereiding en de handelingen. Een mal is geen onbelangrijk stuk gereedschap achter de schermen. Zij maakt herhaalbaarheid zichtbaar. Wie het concept wil begrijpen, moet kunnen zien hoe losse keuzes een maat krijgen die terugkomt. De precisie dient hier niet alleen het uiterlijk. Zij maakt samenwerken tussen de delen mogelijk.

> **Een maat die verbindt**
> Een herhaalbare modulemaat helpt panelen nauwkeuriger op elkaar aan te sluiten en maakt de voorbereiding overzichtelijker.

15 · Meer dan één soort bekleding

Keramiek bleef een belangrijk vertrekpunt, maar mijn belangstelling hield niet op bij een tegel. Marmer, natuursteen, glasmozaïek, hout, metaal en leder riepen ieder hun eigen mogelijkheden op. Soms bracht juist het contrast tussen twee materialen mij op een nieuw idee.

Een rustig vlak kan een klein motief sterker laten spreken. Een harde glans kan naast een zachtere uitstraling komen. Op een wand kan een materiaal interessant zijn dat je niet onder je voeten wilt gebruiken. De bestemming verandert wat je van de opbouw vraagt.

Kleurrijke mozaïekpanelen

Een waaier van mozaïekkleuren toont hoeveel sfeer eenzelfde klein formaat kan oproepen. De losse stalen helpen kleuren, voegen en accenten vooraf te vergelijken. Voor Dai di Più begint maatwerk bij die keuze: de samenstelling wordt afgestemd op het interieur en de wensen van de klant.

Ik zag daarin een kans voor persoonlijkheid. Een woning hoeft niet uit één overal herhaalde keuze te bestaan. Er kan een accent zijn bij de ingang, een bijzonder wanddeel of een compositie die voor de bewoner een betekenis heeft. De module is dan geen

verplichting om alles gelijk te maken. Zij is een afspraak waardoor verschillende delen kunnen samenwerken.

Dat vraagt wel dat je de echte materialen naast elkaar ziet. Op een foto kan een combinatie overtuigend lijken en in de hand toch anders aanvoelen. Licht, structuur en voeg veranderen het geheel. Bij mijn presentatiepanelen leerde ik al hoeveel een grote proef kan verduidelijken.

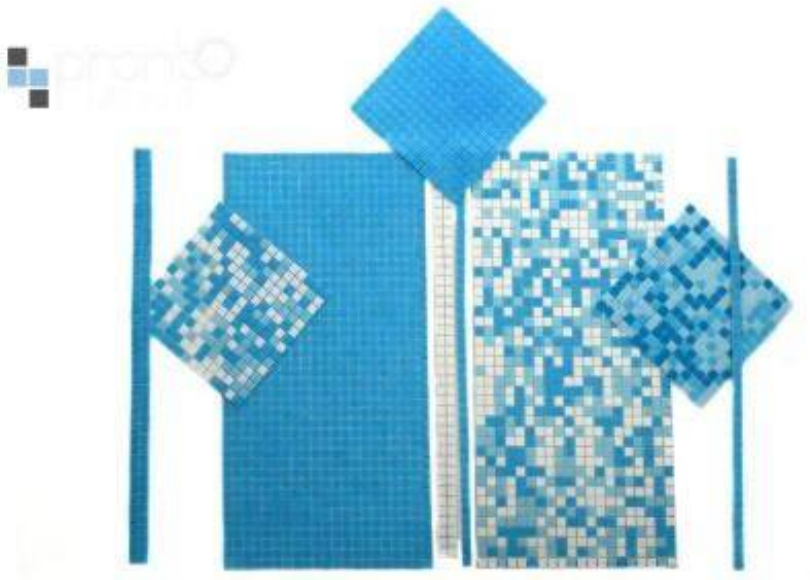

Blauwe mozaïekcombinaties

Ik zou daarom opnieuw beginnen zoals ik vroeger begon: met één compositie die groot genoeg is om te beoordelen. Niet onmiddellijk een hele ruimte. Eerst kijken wat de verhouding doet. Dan de achterkant en

de verwerking erbij betrekken. Een keuze kan pas verder als zij aan beide kanten klopt.

De beelden van verschillende afwerkingen in dit deel nodigen uit om die vrijheid te zien. Zij betekenen niet dat iedere denkbare combinatie al als product klaarstaat. Voor mij is de waarde juist dat iemand met eigen vakkennis een mogelijkheid kan herkennen en zorgvuldig verder kan uitwerken.

> **Ruimte voor eigen keuzes**
> Eén modulaire benadering kan ruimte geven aan uiteenlopende materialen en persoonlijke ontwerpen, telkens met een passende opbouw.

16 · Harde mozaïeksteentjes, een buigzaam geheel

Een mozaïeksteentje blijft hard wanneer je het tussen je vingers houdt. Toch kon een samenstelling van zulke stukjes in een passende opbouw soepel zijn. Dat zie je op de foto's waarop een groter mozaïekdeel wordt opgetild of gebogen. Voor veel mensen maakt dat het idee sneller duidelijk dan woorden kunnen doen.

De beweging zit niet in een plotseling zacht geworden tegel. Zij ontstaat door de kleine afzonderlijke delen en

de verbindingen ertussen, samen met hun drager. Juist daarom kan niet ieder paneel dezelfde beweging maken. De grootte van de elementen, hun onderlinge afstand en de gekozen materialen doen ertoe.

Paneel met gebogen motief

Deze opstelling toont een gebogen wand met kleine lichte tegels en een gekleurde band die doorloopt in het vloervlak. Wand en vloer vormen samen één compositie. Het voorbeeld laat zien dat het concept ook uitnodigt tot ruimtelijke vormen en doorlopende decoratie, naast vlakke panelen.

Wat mij aantrok, was de verandering van handeling. In plaats van ieder klein stukje afzonderlijk op een wand te plaatsen, kon je een voorbereid geheel hanteren. Het patroon was al aanwezig. Je werkte aan een groter deel waarin de kleine elementen hun plaats behielden.

De soepelheid van een mozaïekpaneel

Dat maakte ook gebogen vormen interessant. Een kolom of een afgeronde wand hoeft dan niet op precies dezelfde manier te worden benaderd als een vlakke vloer. Een demonstratie van buigzaamheid opent een ontwerpvraag. Hoe ver kan deze concrete opbouw volgen? Waar vraagt zij een andere verdeling of bevestiging?

Een mozaïekpaneel op maat snijden

Wie naar zo'n foto kijkt, ziet soms alleen de verrassing. Ik zie ook het werk ervoor. De keuze van de drager. De verbinding die niet te star mocht worden voor de gewenste beweging. Het gewicht dat iemand nog moest kunnen dragen. De randen die tijdens het hanteren verzorgd moesten blijven.

Daarom horen die handen voor mij in het boek. Zij geven schaal aan het beeld. Je ziet dat er werkelijk materiaal wordt opgetild en dat flexibiliteit geen woord uit een folder blijft. Tegelijk toont één demonstratie haar eigen uitvoering. Het is een begin om verder te begrijpen, geen belofte dat iedere tegelmat hetzelfde zal doen.

> **Meebewegen met de vorm**
> Bij een geschikte flexibele opbouw kan mozaïek als groter geheel worden gehanteerd en bepaalde rondingen volgen.

17 · Een wand die op de werkplek begint

Bij een wand denk je gemakkelijk aan de ruimte waar zij staat. Een badkamer, een inkomhal, een winkel. Ik vroeg mij af welk deel van het werk al kon gebeuren vóór het materiaal die bestemming bereikte.

Plaatsing van een soepel mozaïekpaneel

Een patroon samenstellen vraagt aandacht. Kleine mozaïekdelen moeten op hun plaats blijven, kleuren moeten bij elkaar passen en uitsparingen moeten goed worden voorbereid. Wanneer je dat overzichtelijk kunt doen, verandert de volgorde van het werk. De uiteindelijke ruimte hoeft niet voor iedere handeling tegelijk de werkplaats te zijn.

Een flexibel paneel op de werf

Een flexibel paneel op de werf.

Een mozaïekpaneel tegen de wand plaatsen

Een mozaïekpaneel tegen de wand plaatsen.

Op de foto's zie je bijvoorbeeld hoe grotere delen worden gehanteerd en hoe openingen in een bekleding zijn voorzien. Dat maakt de gedachte concreet. De aansluiting op de werkelijke wand blijft vervolgens belangrijk. De ondergrond moet geschikt zijn en de maatvoering moet overeenkomen met wat ter plaatse nodig is.

Nauwkeurige aansluiting van wandpanelen

Nauwkeurige aansluiting van wandpanelen.

Voor een badkamer komt daar nog iets wezenlijks bij: water zoekt zijn weg door het geheel. Een materiaal dat tegen vocht kan, maakt de aansluiting rond een kraan, een hoek of een afvoer niet vanzelf waterdicht. Die details moeten deel zijn van de gekozen oplossing. Het paneel neemt de noodzaak van een goed ontworpen badkamer niet weg.

Een mozaïekpaneel aan de wand plaatsen

Een mozaïekstrook op maat plaatsen

Dat hoeft het idee niet kleiner te maken. Voor mij maakt het duidelijk waar de mogelijkheden en de werkzaamheden liggen. Je kunt zorgvuldig voorbereid materiaal naar een ruimte brengen en daar de aansluitingen, de montage en de afwerking uitvoeren die die plek vraagt.

Uitsparingen voor sanitaire aansluitingen

Wie alleen de afgewerkte wand ziet, merkt dat verschil in werkvolgorde nauwelijks op. Daarom wilde ik ook de voorbereidingsfoto's bewaren. Zij laten zien hoe het beeld aan de voorkant al als een geheel kon ontstaan, terwijl de aandacht voor de bestemming bleef doorlopen.

> **Voorbereiden brengt rust**
> Een vooraf samengesteld wandpaneel kan zorgvuldig patroonwerk naar het atelier verplaatsen en de montage beter laten voorbereiden.

18 · De vloer die boven op de oude kon komen

Bij een bestaande vloer begint een gesprek over vernieuwing vaak meteen met uitbreken. Het geluid, het stof en de afvoer van het puin zitten al in het hoofd voordat er een nieuwe tegel is gekozen. Ik wilde onderzoeken of een geschikte bestaande basis soms juist behouden kon blijven.

Mijn eerste zwevende vloer zonder voegen · circa 1997

Deze foto toont mijn eerste zwevende, voegloze en gebruiksklare vloer, bedoeld voor binnen en buiten. Volgens mijn herinnering maakte ik die rond 1997, binnen mijn experimentele onderzoek tussen 1986 en 2009. Het was een experiment dat nooit is gecommercialiseerd. Het bijbehorende octrooidocument is WO 2009/013148 A1, gepubliceerd in 2009.

Een zwevende uitvoering maakt de bekleding niet op dezelfde manier blijvend vast aan de ondergrond als een traditioneel verlijmde vloer. In een passende opbouw kunnen delen later weer bereikbaar of opneembaar zijn. Dat vond ik interessant voor renovatie en voor een inrichting die misschien nog zou veranderen.

Maar een bestaande vloer is niet automatisch een geschikte ondergrond. Zij moet onder meer vlak en stabiel genoeg zijn voor de gekozen uitvoering. De

totale hoogte moet passen bij deuren, overgangen en andere onderdelen van de kamer. Daarom kijk ik liever naar een echte ruimte en een gekozen opbouw dan naar één algemeen voordeel.

Vloerpanelen boven een bestaande tegelvloer

Het paneel moet ook de belastingen van het dagelijkse gebruik kunnen dragen. Een vloer krijgt voeten, stoelen en meubels over zich heen. De randen en aansluitingen horen bij dat gebruik. Wat je in de hand kunt optillen, moet eenmaal neergelegd ook als onderdeel van de vloer functioneren.

Een vloerpaneel boven bestaande tegels

Een vloerpaneel boven bestaande tegels.

Ik zag er een andere manier van renoveren in. Niet altijd beginnen met de vraag wat weg moet, maar eerst kijken wat kan blijven. Dat sluit aan bij de reparatie en het hergebruik waarover ik later vertel. Een bestaand materiaal kan nog waarde hebben, zelfs wanneer de bewoner een andere uitstraling wil.

De projectfoto's tonen hoe zo'n gedachte zich tot een groter oppervlak kon ontwikkelen. Het afgewerkte beeld hoort erbij, maar ook een paneel dat nog wordt bekeken of geplaatst. Juist die combinatie maakt duidelijk dat het om een werkwijze gaat en niet alleen om een nieuwe kleur op de vloer.

Een keramische vloer voegen

Een beeld uit mijn archief draagt voor mij een bijzondere datum: circa 1997, mijn eerste zwevende vloer zonder voegen. De bewaarde foto laat het leggen van grotere delen zien. Ik plaats haar hier als een herinnering aan die fase, niet als bewijs dat iedere latere uitvoering dezelfde voegen of bevestiging had. Zij toont waarom het begrip zwevend voor mij een heel tastbare betekenis kreeg.

> **Vernieuwen met behoud**
>
> Een geschikte zwevende uitvoering kan vernieuwing mogelijk maken met behoud van een bruikbare bestaande ondergrond.

19 · Een huurwoning die toch je eigen plek wordt

Stel je voor dat je een appartement hebt gevonden. De ligging is goed. Er komt mooi licht binnen en je kunt er je meubels kwijt. Alleen de vloer: die zou je zelf nooit gekozen hebben.

Je probeert je bank op een andere plaats. Je legt een tapijt neer. Je koopt gordijnen die erbij zouden moeten passen. Toch blijft die vloer de toon zetten. Je woont er, maar helemaal jouw plek voelt het nog niet.

Uitbreken ligt niet voor de hand. Het appartement is gehuurd. De eigenaar wil de bestaande vloer behouden, en jij wilt geen grote werken betalen die je bij vertrek achterlaat. Dus stel je de verandering uit.

Ik vind dat een interessante vraag. Niet omdat ik voor elk appartement een pasklaar antwoord heb, maar omdat er achter die aarzeling een heel gewone wens zit: mensen willen zich thuis voelen op de plaats waar ze leven.

Vloer met mozaïekaccenten

De vloer onder de eettafel combineert lichte banen, een donkerder vlak en een warm gekleurd accent. Het resultaat laat zien hoe een vloer verschillende zones visueel kan verbinden. Dai di Più biedt een denkrichting waarin het legplan en de decoratieve indeling al tijdens de voorbereiding worden uitgewerkt.

Wat als een nieuwe vloer in daarvoor geschikte delen boven op de bestaande vloer kon worden aangebracht? Wat als de oorspronkelijke afwerking behouden bleef? En wat als je bij een latere verhuizing kon bekijken welke delen opnieuw bruikbaar waren?

Dan verandert het gesprek. Je praat niet meer alleen over iets dat voor altijd op één plaats moet blijven. Je begint na te denken over een inrichting die voor een deel met je leven zou kunnen meebewegen.

Dat is een van de gedachten achter Dai di Più. De naam verwijst naar meer geven. Voor mij begon dat ook met meer mogelijkheden geven: aan een bewoner, een maker, iemand met een idee voor zijn eigen ruimte.

Niet iedere vloer laat zich zomaar bedekken, en niet iedere uitvoering is uitneembaar. Maar vóór je naar de juiste oplossing zoekt, moet je de vraag durven stellen. Moet veranderen altijd beginnen met afbreken?

> **Een eigen plek maken**
>
> Een passende opneembare afwerking kan een huurwoning persoonlijker maken, terwijl de oorspronkelijke vloer behouden blijft.

20 · Herstellen, veranderen en meenemen

Een zwaar voorwerp glipt uit je handen. Daarna blijf je naar dezelfde plek in de vloer kijken. Het is maar één beschadiging, maar je ziet haar iedere keer wanneer je de kamer binnenkomt.

Wie iets laat herstellen, stelt al snel meer vragen dan hij verwachtte. Is er nog hetzelfde materiaal? Kan het beschadigde deel eruit? Wat gebeurt er met de stukken

ernaast? Hoeveel werk brengt zo'n klein ongeluk eigenlijk mee?

Ik wilde dat we bij het maken ook over later zouden nadenken. Een ruimte wordt gebruikt. Er lopen mensen overheen, meubels worden verplaatst en soms gaat er iets mis. Dat hoort bij het leven.

Als een uitvoering uit opneembare delen bestaat, kun je onderzoeken of een betrokken deel afzonderlijk kan worden aangepakt. Dat is geen belofte dat ieder paneel zomaar loskomt. Het is een reden om die mogelijkheid vanaf het begin in het ontwerp mee te nemen.

Hetzelfde geldt voor verandering zonder schade. Misschien wil je na jaren een ander accent. Je hoeft niet noodzakelijk alles te vervangen omdat één hoek niet meer bij je past. Een goed gekozen deel kan de hele ruimte een andere uitstraling geven.

Stel je een rustig interieur voor met één kleurige zone bij de ingang. Of een wand met een persoonlijk paneel dat later een andere plaats krijgt. Je begint dan anders naar de indeling te kijken: wat blijft, wat mag veranderen en wat wil ik bewaren?

Dat vind ik aantrekkelijk aan denken in delen. Het nodigt uit om verder te kijken dan de dag waarop iets af is. Je maakt ruimte voor het leven dat daarna komt.

Een paneel op maat zagen

Een paneel met donker mozaïek wordt met een handmachine langs een rechte geleiding op maat gezaagd. Niet alleen het oppervlak, maar ook de rand vraagt voorbereiding. Dit beeld verduidelijkt waarom maatvoering en passende aansluitingen een belangrijke stap zijn tussen het maken van het paneel en de uiteindelijke plaatsing.

Bij een verhuizing neem je de tafel mee, de stoelen en het schilderij waaraan je gehecht bent. De vloer blijft meestal achter. Dat vinden we zo gewoon dat we er nauwelijks vragen bij stellen.

Toch kan er veel in die vloer zitten. Geld natuurlijk, maar ook tijd en smaak. Misschien heb je lang gezocht naar de juiste kleur of zelf aan de afwerking gewerkt.

Wat als je bij een daarvoor ontworpen uitvoering kon bekijken of de delen opnieuw bruikbaar waren? Je zou

misschien een deel meenemen, aanvullen of in een andere kamer gebruiken. De volgende ruimte hoeft niet precies dezelfde te zijn om toch iets van de eerste mee te dragen.

Niet ieder paneel zal zonder schade loskomen of overal passen. Soms kost opnemen en opnieuw plaatsen te veel werk. Maar wanneer je hergebruik vanaf het begin overweegt, ontstaan er keuzes die je anders pas te laat maakt.

Dat geldt ook zonder verhuizing. Een winkel krijgt een andere functie. Een werkkamer wordt een slaapkamer. Een woning wordt aangepast wanneer de kinderen het huis uit zijn.

Wij veranderen onze meubels betrekkelijk gemakkelijk. Met de vaste afwerking zijn we veel voorzichtiger. Ik wilde onderzoeken of daar meer beweging in kon komen, zonder goede materialen telkens waardeloos te maken.

Voor mij is dat ook een manier om zorgvuldiger met bezit om te gaan. Iets verdient misschien een volgende plaats. De vraag is dan niet alleen hoeveel een nieuwe vloer kost, maar ook hoeveel waarde je van het bestaande kunt behouden.

Bewaren voor later

Een demonteerbaar ontwerp kan gericht herstel, aanpassing en mogelijk hergebruik eenvoudiger maken.

21 · Een zaak waar het gewone leven doorgaat

Een winkelier ziet bij een verbouwing meer dan een vloer. Hij ziet de dagen waarop hij minder klanten kan ontvangen, de spullen die verplaatst moeten worden en de afspraken die gewoon blijven staan. In een restaurant of een hotel krijgt dezelfde vraag weer een andere vorm.

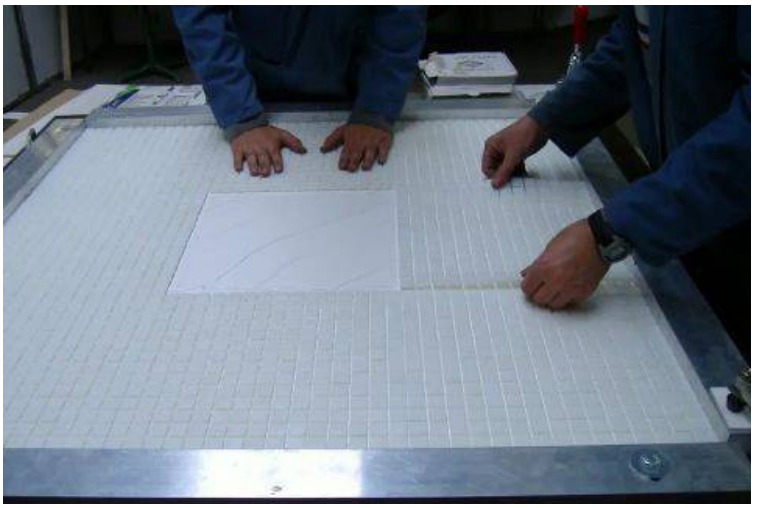

Witte mozaïekpanelen voorbereiden

Witte mozaïekpanelen voorbereiden.

Daarom interesseerde de tijd ter plaatse mij. Kleuren kiezen, panelen voorbereiden en onderdelen controleren konden voor een deel eerder gebeuren. Dat betekende niet dat de montage geen tijd meer zou vragen. Het betekende dat de werkzaamheden anders verdeeld konden worden.

Ik stelde mij voor hoe een klant vooraf het ontwerp bekeek en vervolgens wist welke delen zouden aankomen. Een maker kon op de werkplek aan de voorbereiding werken zonder dat de volledige winkel daarvoor al leeg moest zijn. De uiteindelijke ingreep werd onderdeel van een groter voorbereid proces.

Zwarte mozaïekpanelen samenstellen

Zwarte mozaïekpanelen samenstellen.

In een hotel kon het denkbeeld van een kamer per keer helpen. In een praktijk kon de bereikbaarheid van een

ruimte belangrijk zijn. Voor een horecazaak telde ook het moment waarop de volgende gasten werden verwacht. De geschikte aanpak hing telkens samen met het gebruik van het gebouw.

Mozaïekpanelen afwerken in het atelier

Mozaïekpanelen afwerken in het atelier.

Ik wilde die mensen niet beloven dat iedere onderbreking zou verdwijnen. Wel dat hun dagelijkse leven een plaats kreeg in het nadenken over de uitvoering. De vraag hoe iemand verder kan, hoort voor mij bij een goed productconcept.

Dat had ik in de koffiewereld al geleerd. Een machine herstellen betekende ook een café weer laten werken. Vele jaren later, tussen tegels en panelen, kwam dezelfde aandacht terug. Wat je maakt, krijgt pas

betekenis wanneer het een plaats vindt in het leven van de gebruiker.

Zwart mozaïek tijdens de plaatsing

Zwart mozaïek tijdens de plaatsing.

Een gezin gebruikt zijn huis terwijl er plannen zijn om het te verbeteren. Er wordt gegeten, huiswerk gemaakt en gerust. De gedachte aan overal tegelijk werken is soms al voldoende om de verbouwing opnieuw uit te stellen.

Afgewerkte toiletruimte met zwart mozaïek

Afgewerkte toiletruimte met zwart mozaïek.

Wat als je de verandering kleiner kon maken? Eerst één kamer. Daarna, wanneer het uitkomt, een volgende. Een deel vooraf voorbereiden, weten wat er gaat gebeuren en de stappen beter kunnen overzien.

Ook een hotel kan op die manier naar vernieuwing kijken. Niet alle kamers hoeven dezelfde dag aan de beurt te zijn. Wat buiten de kamer kan worden voorbereid, hoeft daar geen plaats in te nemen terwijl elders gasten verblijven.

Afgewerkte wastafelwand met mozaïek

Afgewerkte wastafelwand met mozaïek.

Voor een kantoor kan het om een andere afdeling gaan. Voor een praktijk om een ontvangstruimte die niet lang gemist kan worden. De omstandigheden verschillen, maar tijd is telkens verbonden met mensen die die ruimte nodig hebben.

Mozaïekvloer afwerken

Dat was een belangrijke reden om de werkvolgorde opnieuw te bekijken. Een paneel kan elders worden voorbereid terwijl op zijn bestemming nog andere zaken gebeuren. Het uiteindelijke werkmoment wordt één onderdeel van een planning.

Je kunt niet alle wachttijd laten verdwijnen. Soms moet een ruimte eerst worden hersteld of geschikt worden gemaakt. Maar je kunt wel vragen of iedereen en alles op elkaar moet wachten.

Zwart mozaïek op de werf

Een verbetering hoeft daardoor niet altijd groter te beginnen. Ze kan juist ontstaan doordat je het werk kleiner, rustiger en beter voorbereid maakt. Voor een bewoner is dat soms het verschil tussen blijven dromen en eindelijk durven veranderen.

> **Minder onderbreking**
> Meer voorbereiding buiten de bestemming kan de werkzaamheden ter plaatse overzichtelijker maken en de onderbreking helpen beperken.

22 · De beursstand die verder reist

Voor een beurs wordt een kleine wereld opgebouwd. Een vloer die bij het merk past. Een wand waarop materialen tot hun recht komen. Een hoek waar bezoekers even blijven staan.

Een paar dagen later is het evenement voorbij. Alles moet eruit. Wat gisteren nog een verzorgde ontvangstruimte was, ligt vandaag in delen klaar voor vervoer.

Zo'n tijdelijke plek roept een andere vraag op dan een vaste woning. Hoeveel van wat je maakt, kun je bewaren? Zou dezelfde bekleding op een volgend evenement een plaats kunnen krijgen? Kan een deel anders worden geschikt als de nieuwe stand groter of kleiner is?

Daar kan een systeem van daarvoor gemaakte, opnieuw bruikbare delen betekenis hebben. De voorbereiding wordt dan niet alleen voor enkele dagen gedaan. Je

denkt ook aan het moment waarop het werk weer wordt ingepakt.

Een volgende opstelling hoeft niet identiek te zijn. Een rustige basis kan blijven, terwijl een ander accent de presentatie verandert. Je gebruikt materiaal en ervaring opnieuw, in plaats van iedere keer helemaal van voren af aan te beginnen.

Voor een kleine onderneming kan die gedachte aantrekkelijk zijn. Wat je eenmaal met zorg hebt gemaakt, zou een langere weg kunnen afleggen. Je investering hoort dan bij meer dan één ontmoeting met je klanten.

Of een gekozen uitvoering dat kan, hangt van de delen zelf af. Maar de wens is helder: iets tijdelijks hoeft niet meteen wegwerpmateriaal te worden. Je kunt vanaf de eerste tekening rekening houden met de volgende bestemming.

Bij een tijdelijke presentatie wordt de zorg voor het uit elkaar halen al tijdens het ontwerpen belangrijk. Een deel moet herkenbaar blijven, beschermd kunnen worden en later nog bruikbaar zijn. Dat is een ander vertrekpunt dan pas op de laatste dag zoeken wat er nog uit een afgebroken stand te redden valt.

Voor mij lag daar ook een verband met de showroom. Een zorgvuldig gemaakt geheel had niet alleen waarde op de dag waarop het voor het eerst werd getoond. Het

kon opnieuw helpen uitleggen en vergelijken, mits zijn opbouw en toestand dat toelieten.

> **Opnieuw van waarde**
> Een inrichting die vanaf het begin op demontage is bedacht, kan bij een volgende presentatie opnieuw waarde krijgen.

23 · De kosten die buiten het prijskaartje vallen

Twee materialen vergelijken op prijs per vierkante meter lijkt overzichtelijk. Maar wie werkelijk gaat renoveren, merkt dat het geld niet alleen naar de zichtbare afwerking gaat. Er is voorbereiding, transport, werk ter plaatse en soms een periode waarin de ruimte niet bruikbaar is.

Bij mijn panelen wilde ik daarom ruimer naar de rekening kijken. Wat gebeurt er vóór de plaatsing? Hoe worden delen vervoerd en beschermd? Hoeveel werk blijft er op de bestemming over? Wat kan er later worden hersteld of opnieuw gebruikt? Die vragen kunnen de afweging veranderen, zonder dat er één antwoord voor ieder project ontstaat.

Atelierwerk kan rust en herhaalbaarheid geven. Het vraagt ook ruimte, hulpmiddelen en opslag. Panelen die vooraf worden gemaakt, moeten ergens blijven tot ze vertrekken. Er moet duidelijk zijn welke onderdelen bij elkaar horen en in welke volgorde zij worden verwerkt.

Mozaïekpaneel

Hier liggen meerdere donkere mozaïekpanelen op elkaar, met een decoratief patroon op het bovenste paneel. De kleine mozaïeksteentjes zijn al tot grotere elementen samengebracht. Het beeld maakt zichtbaar hoe een decoratief ontwerp als voorbereid paneel kan worden behandeld, in plaats van uitsluitend steen per steen op de werf.

Ook een lichtere handeling ter plaatse kan voorbereiding elders nodig hebben. Die arbeid verdwijnt niet uit de wereld. Zij krijgt een andere plaats in het proces. Ik vind dat een eerlijker en interessanter gesprek dan alleen zeggen dat iets goedkoper zou zijn.

Later hergebruik is evenmin automatisch een opbrengst. Een deel moet in voldoende goede toestand kunnen worden weggenomen en op zijn volgende bestemming passen. Toch kan de mogelijkheid om iets te behouden waarde hebben die bij een eerste aankoop niet meteen in cijfers zichtbaar is.

Voor mij hoort de vergelijking dus bij het hele gebruiksverhaal. Het materiaal, de arbeid, de onderbreking en de volgende verandering. Wie die onderdelen samen bekijkt, kan beter kiezen of een traditionele werkwijze, een paneeloplossing of een combinatie bij zijn situatie past.

> **Verder kijken dan de prijs**
> Het volledige werk- en gebruiksproces vergelijken geeft een beter beeld van de kosten dan alleen een materiaalprijs per vierkante meter.

24 · Kelly Taylor, Leonardo en de persoonlijke wand

Tijdens een reis met Marco, verbonden aan onze contacten met Incontro, ontmoetten we Jennie Garth, bekend als Kelly Taylor uit Beverly Hills, 90210. Die ontmoeting kreeg een plaats tussen de onverwachte herinneringen van mijn beroepsleven.

Decoratief mozaïekpaneel buiten

Een donker mozaïekpaneel met een licht siermotief is tussen houten tuinschermen geplaatst. Het werkt hier als een decoratief beeld in de buitenruimte. Zo wordt zichtbaar dat een paneel ook een zelfstandig accent kan zijn. Voor een concrete buitentoepassing moeten ondergrond, bevestiging en materiaalkeuze passend worden uitgewerkt.

Ik maakte zelf een paneel met haar afbeelding op glasmozaïek. Het oorspronkelijke paneel en de originele foto zijn met de jaren verloren gegaan; er bleef een kopie van het beeld bewaard. Dat maakt het beeld niet minder persoonlijk, maar het is goed om te vertellen wat werkelijk overbleef.

Ook de Vitruviusman van Leonardo da Vinci werd rechtstreeks op glasmozaïek gedrukt. Dat paneel bevindt zich bij mijn vriend en osteopaat Roger

Fiametti in Luik. Leonardo sprak mij aan als iemand bij wie kunst en uitvinden elkaar ontmoetten.

Modulaire panelen in de tuin

In de tuin staan verschillende beklede elementen opgesteld, met rechte hoeken en uiteenlopende kleuren. De presentatie laat de panelen als ruimtelijke onderdelen zien. Dat helpt om mogelijke combinaties voor wanden en inrichting voor te stellen, terwijl de zichtbare randen en hoeken de aandacht vestigen op de afwerking van de aansluitingen.

Die werken voedden een bredere vraag. Wat als een paneel niet alleen een afzonderlijk beeld droeg, maar deel werd van een hele vooraf ontworpen ruimte? Hoe konden kleuren, patronen en afmetingen van het ene deel in het andere doorlopen?

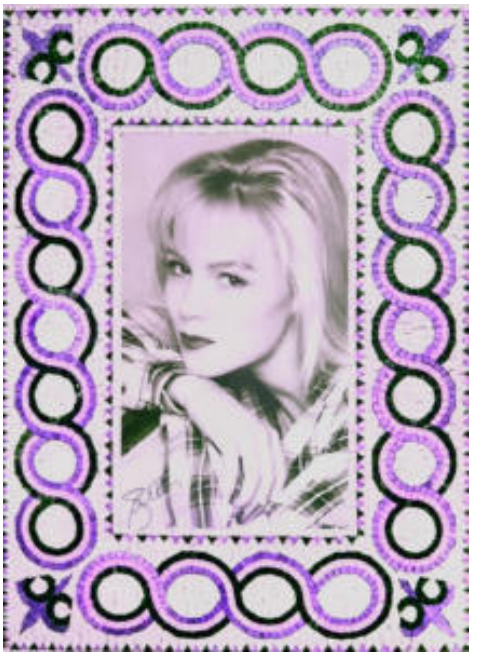

Mozaïekpaneel met Kelly Taylor

Bewaarde kopie van een foto van het mozaïekpaneel dat Renato Rossi maakte als aandenken aan zijn verhaal over Kelly Taylor.

Met Incontro kreeg het ontwerpen in 2D en 3D daarbij een plaats. Ik wilde ontwerp, berekening, voorbereiding en plaatsing dichter bij elkaar brengen. Onder de naam Modula Vision Panel System kwamen die gedachten voor mij samen. De concrete uitwerking groeide stap voor stap, met verschillende mensen en hulpmiddelen.

Wat mij in die persoonlijke werken raakte, was de ontmoeting tussen herkenning en materiaal. Van dichtbij zie je de kleine elementen en hun voegen. Neem je afstand, dan komt de figuur naar voren. Een techniek die eerst over verwerking en samenstelling

gaat, kan op die manier een herinnering of een beeld dragen dat voor iemand veel betekent.

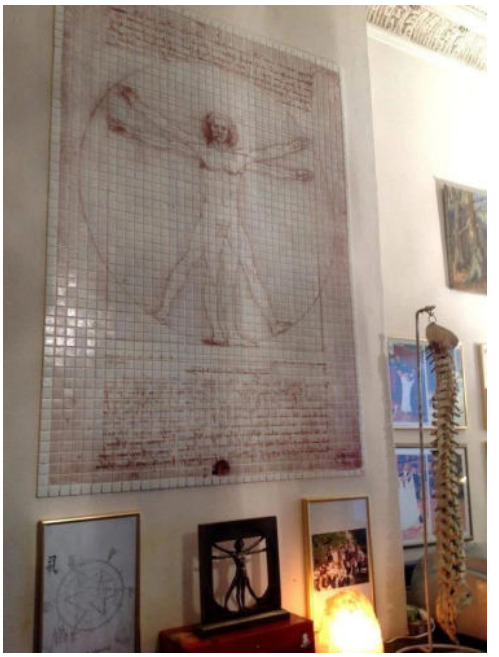

De Man van Vitruvius in mozaïek

Mozaïekpaneel bij de osteopaat van Renato Rossi in Luik. Foto uit de brochure van Dai di Più.

Daarom horen zulke panelen bij de uitleg van het concept. Een module hoeft geen anoniem herhaald vlak te zijn. Binnen een afgesproken opbouw kan zij ook iets eigens bewaren. Het vraagt wel dezelfde zorg voor de randen, de verbinding en de bestemming als een eenvoudiger afwerking.

> **Een beeld met betekenis**
> Een voorbereid paneel kan techniek met een persoonlijk beeld verbinden en een wand een eigen betekenis geven.

25 · Marco wilde deel zijn van de ontwikkeling

Marco wilde erbij zijn wanneer ik met ideeën bezig was. In het begin was dat mijn zoon die belangstelling toonde voor het werk van zijn vader. Later merkte ik steeds duidelijker dat hij iets eigens toevoegde.

Ik bracht ervaringen uit winkels, fabrieken en werkplaatsen mee. Hij zag mogelijkheden in computers die ik zelf niet kon uitwerken. Wanneer ik een wens schetste, stelde hij vragen die de gedachte verder brachten. Soms maakte hij ook duidelijk dat mijn eerste voorstelling nog onvoldoende precies was.

Aan onze tafel groeiden gesprekken over ontwerpen en informatie. Waarom moest een handelaar zoveel opnieuw opzoeken? Hoe kon een klant een ruimte eerder begrijpen? Wat veranderde er in de berekeningen wanneer hij een ander formaat koos?

Ik was geen programmeur. Dat wil ik duidelijk houden. Mijn rol lag bij de praktijk, de markt en de verbinding

tussen mensen. Marco en de andere ontwikkelaars hadden de kennis nodig om ideeën naar software te vertalen. Hun werk had eigen moeilijkheden en vroeg veel concentratie.

Marco

Zijn bijdrage hoort bij de nieuwsgierigheid, het ontwerpen en de werkmomenten die wij deelden.

Voor mij werden die gesprekken een bijzondere vorm van nabijheid. We waren vader en zoon, maar leerden elkaar ook kennen als mensen die samen werkten. Het plezier wanneer iets duidelijker werd, de discussie over een volgende stap: dat zijn herinneringen die voor mij even werkelijk zijn gebleven als de panelen en documenten.

Ik denk graag aan de gewone momenten waarin een vraag tussen ons heen en weer ging. Ik begon bij wat ik

onderweg had gehoord. Marco keek vanuit de computer en vroeg welke stap iemand werkelijk moest kunnen zetten. Daardoor werd ook mijn eigen bedoeling helderder.

Hij was geen verlengstuk van mijn plannen. Hij had zijn eigen inzicht en zijn eigen vasthoudendheid. Ik kon hem iets aanreiken vanuit mijn ervaring; hij kon er een mogelijkheid in zien die ik zonder hem niet op dezelfde manier had ontdekt. Dat is wat onze samenwerking voor mij zo kostbaar maakte.

> **Samen verder denken**
>
> De combinatie van praktijkervaring en digitale kennis maakt nieuwe oplossingen mogelijk die één persoon moeilijk alleen zou uitwerken.

26 · Het ontwerp moest ook kunnen rekenen

Een mooi beeld van een ruimte helpt iemand kiezen. Voor de handelaar en de maker begint daarna nog een andere vraag: wat is er nodig om dat beeld werkelijk uit te voeren? Daar wilde ik het ontwerpen en het rekenen dichter bij elkaar brengen.

Wanneer een klant een ander tegelformaat kiest, verandert niet alleen het patroon. Het kan gaan om aantallen, afmetingen, snijwerk en de samenstelling van de delen. Een keuze op het scherm moet begrijpelijk verbonden blijven met het materiaal dat later wordt besteld en verwerkt.

Marco zag hoe een computer daarbij kon helpen. Ik kende de vragen uit de praktijk, hij kon verder denken in gegevens en bewerkingen. Soms dacht ik dat een verandering eenvoudig was, tot hij mij liet zien hoeveel afzonderlijke stappen erachter zaten. Op zulke momenten leerde ik mijn eigen vraag nauwkeuriger stellen.

De namen Incontro, Modula Panel Vision en Modula Vision Panel System horen bij verschillende kanten van dat verhaal: ontwerpen, visualiseren, berekenen en de samenhang met de panelen. Ik wilde dat die onderdelen niet telkens opnieuw los van elkaar moesten worden opgebouwd.

Ik schrijf niet dat ieder gewenst onderdeel op elk moment volledig klaar was. De ontwikkeling kende pogingen, onderbrekingen en mensen die hun eigen kennis toevoegden. Wat ik wil laten zien, is de richting waarin wij werkten: van een keuze een samenhangend proces maken.

Voor een bezoeker werd dat concreet wanneer hij zijn eigen situatie herkende. Hij wilde een andere kleur

proberen, een motief verplaatsen of zien wat een wijziging betekende. Het gesprek kon dan op het scherm verdergaan, terwijl het echte materiaal ernaast bleef. Die verbinding tussen kijken, kiezen en voorbereiden was voor mij de kern.

> **Keuzes vooraf begrijpen**
>
> Ontwerp, visualisatie en berekening met elkaar verbinden helpt de gevolgen van een keuze eerder te begrijpen.

27 · Van het eerste beeld naar de voorbereide delen

Stel je een ruimte voor die nog alleen in een gesprek bestaat. De bewoner heeft een wens, de ontwerper een voorstel en de maker moet weten wat hij straks moet voorbereiden. Ik wilde dat zij niet drie afzonderlijke verhalen zouden blijven vertellen.

De eerste stap is begrijpen wat de ruimte moet kunnen. Daarna komen de verdeling, de kleuren en de materialen. Een voorstelling op het scherm kan helpen om het geheel te bespreken voordat de maker zich op de werkplek vastlegt. Dat geeft ruimte voor veranderingen wanneer die nog relatief eenvoudig te overzien zijn.

Vervolgens wordt het ontwerp in hanteerbare delen vertaald. De buitenmaten, de aansluitingen en de volgorde horen daarbij. Een patroon dat over verschillende panelen doorloopt, moet in die verdeling aanwezig blijven. Het ene deel mag niet toevallig een ander ritme krijgen omdat het op een andere dag wordt gemaakt.

Schema bij de uitleg in dit hoofdstuk.

Na de voorbereiding volgt controle. Kloppen de maten? Is het geheel vlak? Zijn randen en uitsparingen waar zij moeten zijn? De delen worden herkenbaar gehouden voor de bestemming en het transport. Daarmee wordt de voorbereiding geen stapel losse mooie stukken, maar een reeks die bij dezelfde ruimte hoort.

Ter plaatse blijven de bestaande omstandigheden bepalend. Er wordt gepast, aangesloten en afgewerkt. Wat vooraf kon worden gedaan, is dan al gebeurd. Wat alleen in de echte ruimte kan worden beoordeeld, krijgt daar zijn aandacht.

Dat is het proces dat ik achter Modula Vision Panel System zag. De computer vervangt de handen niet. De handen moeten evenmin opnieuw raden wat de ontwerper bedoelde. De beelden in dit boek laten de afzonderlijke momenten zien; samen helpen ze begrijpen welk geheel wij wilden maken.

> **Van ontwerp naar praktijk**
> Een samenhangende voorbereiding maakt duidelijker wat er ontworpen, gemaakt, vervoerd en ter plaatse gemonteerd moet worden.

28 · Mijn brevet en de weg ernaartoe

Voor mij is mijn brevet verbonden met jaren werk. Ik denk niet als eerste aan een nummer. Ik denk aan de panelen die ik droeg, de materialen die ik combineerde en de beschrijvingen die steeds nauwkeuriger moesten worden.

De internationale octrooiaanvraag werd op 29 januari 2009 gepubliceerd onder nummer WO 2009/013148 A1. Zij geeft een formele plaats aan een deel van de ontwikkeling van de prefab vloer- en wandpanelen. In het document krijgen de ideeën een technische beschrijving die anders is dan een verhaal aan de werktafel.

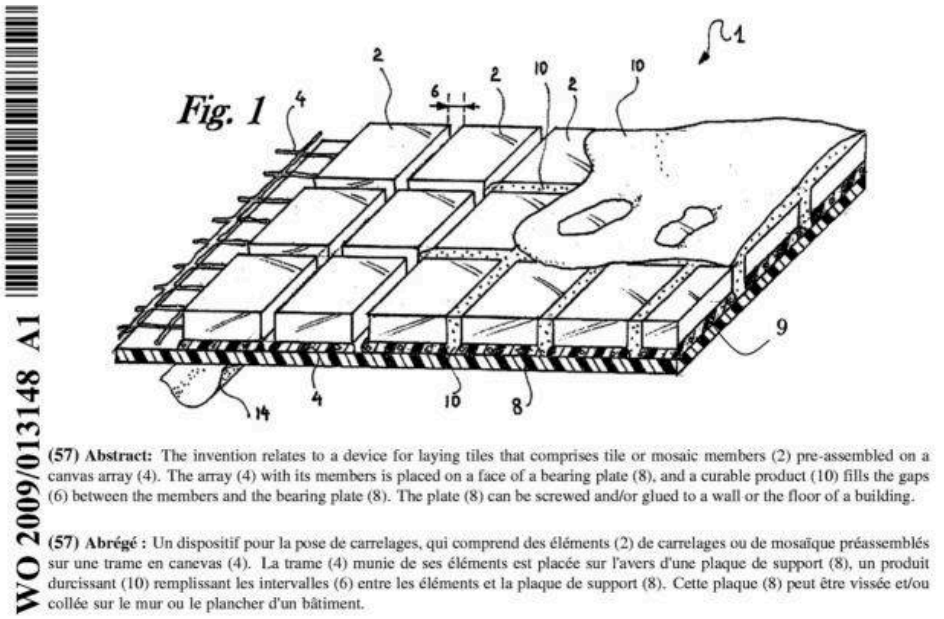
WO 2009/013148 A1

Fig. 1

(57) Abstract: The invention relates to a device for laying tiles that comprises tile or mosaic members (2) pre-assembled on a canvas array (4). The array (4) with its members is placed on a face of a bearing plate (8), and a curable product (10) fills the gaps (6) between the members and the bearing plate (8). The plate (8) can be screwed and/or glued to a wall or the floor of a building.

(57) Abrégé : Un dispositif pour la pose de carrelages, qui comprend des éléments (2) de carrelages ou de mosaïque préassemblés sur une trame en canevas (4). La trame (4) munie de ses éléments est placée sur l'avers d'une plaque de support (8), un produit durcissant (10) remplissant les intervalles (6) entre les éléments et la plaque de support (8). Cette plaque (8) peut être vissée et/ou collée sur le mur ou le plancher d'un bâtiment.

Octrooitekening — opbouw van het paneel

Octrooitekening — opbouw van het paneel — WO 2009/013148 A1.

Daarvoor was hulp van specialisten nodig. Wat voor de maker vanzelfsprekend lijkt, moet op papier precies genoeg worden uitgelegd. Welke onderdelen horen bij het idee? Hoe werken zij samen? Welke varianten moeten worden beschreven? Ik heb veel tijd en middelen in dat traject gestoken.

Een publicatie is voor mij een belangrijk bewaard document, maar ik wil haar betekenis zorgvuldig vertellen. Zij is geen bewijs dat ieder toekomstbeeld in dit boek al als afgewerkt product bestond. Ook is een internationale publicatie niet hetzelfde als een uitspraak over exclusieve rechten die vandaag in ieder land zouden gelden.

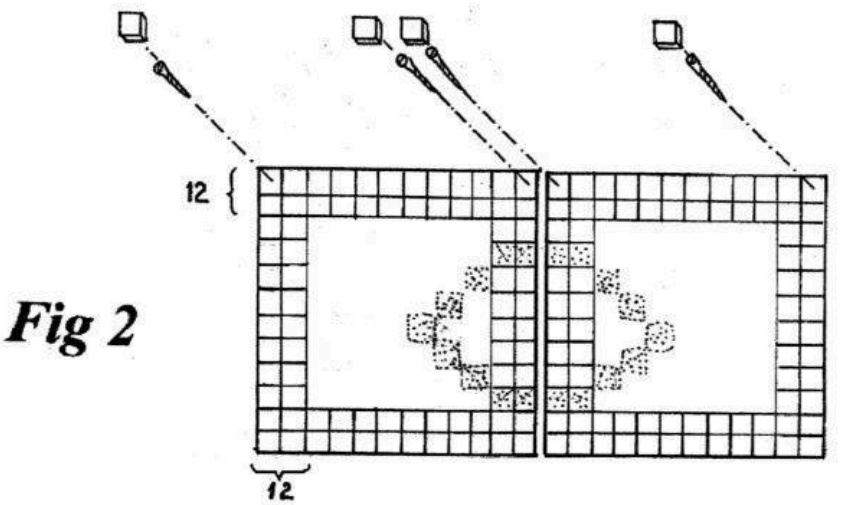

Octrooitekening — aansluiting en bevestiging

Octrooitekening — aansluiting en bevestiging — WO 2009/013148 A1.

Wat ik met dit boek wil doorgeven, gaat bovendien verder dan exclusiviteit. Ik wil dat de geschiedenis herkenbaar blijft en dat anderen het concept kunnen begrijpen. Daarom hoort het document bij de foto's en de uitleg. Het maakt zichtbaar dat er achter die herinneringen ook systematisch beschrijvingswerk lag.

Het jaar 2009 blijft voor mij zwaar om uit te spreken. De publicatie en het overlijden van Marco kwamen in hetzelfde jaar. Aan de ene kant was er een formele stap na lang ontwikkelen. Aan de andere kant viel de toekomst weg die ik zo graag met hem had willen delen. Die twee werkelijkheden zijn in mijn herinnering nooit los van elkaar geraakt.

> **Een idee vastgelegd**
>
> De octrooipublicatie bewaart de technische beschrijving en geeft een blijvend aanknopingspunt om het concept te bestuderen.

29 · Warmte en bereikbare voorzieningen

Een vloer bedekt veel ruimte, maar onder dat oppervlak bevinden zich soms voorzieningen die later opnieuw bereikbaar moeten zijn. Ik dacht aan kabels, aansluitingen en mogelijkheden om warmte toe te voegen. De panelen brachten mij daardoor ook bij andere vakgebieden.

In de documentatie verzamelde ik informatie over dunne verwarmingsfolie. Ik had ook proefstukken waarop ik zulke elementen toepaste en hun werking bekeek. Het was een richting die mij aansprak omdat

de zichtbare afwerking en een bijkomende functie in hetzelfde ruimtegebruik konden samenkomen.

Een dun element is echter niet het hele verwarmingssysteem. De ondergrond, de isolatie, de bekleding en de regeling moeten bij de gekozen toepassing passen. Dezelfde warmte gedraagt zich anders onder verschillende materialen. Een mogelijkheid voor een bepaalde houten vloer is niet automatisch een uitgewerkte oplossing voor ieder keramisch paneel.

Voor mij hoorde de bereikbaarheid bij de vroege vragen. Als er later iets moet worden nagekeken, hoe kom je erbij? Welke verbindingen blijven toegankelijk? Kunnen onderdelen worden vervangen zonder dat je eerst het hele zichtbare werk moet vernielen? Een opneembare uitvoering kan aanleiding geven om dat anders te organiseren.

Ook hier blijven de vakmensen nodig die de volledige combinatie begrijpen. Mijn ervaring als technieker had mij geleerd hoe belangrijk een passend geheel is. De foto's van panelen en de schema's in dit deel laten daarom een denk- en ontwikkelrichting zien, niet één universele installatie die je overal kunt kopiëren.

Wat ik er boeiend aan vond, was het gesprek dat ontstond. Een vloer was niet langer alleen iets waar je overheen liep. Hij werd een onderdeel van de ruimte

waarbij je over afwerking, gebruik en latere toegang tegelijk kon nadenken.

> **Ruimte voor meer functies**
> Bij een daarvoor ontworpen opbouw kunnen aanvullende functies en latere bereikbaarheid al vanaf het begin worden meegenomen.

30 · Een vloer die informatie zou kunnen geven

In de latere documentatie kwamen ook dunne meet- en sensortechnieken voor. Zij maakten mij nieuwsgierig naar een verdere mogelijkheid: kan een vloer behalve dragen en afwerken ook iets helpen waarnemen?

Dat is een andere vraag dan verwarmen. Een verwarmingsfolie voegt warmte toe. Een meetsysteem verzamelt informatie volgens zijn eigen ontwerp. Een sensor die temperatuur meet, doet iets anders dan een systeem dat druk of beweging registreert. Ook de uitlezing en de manier waarop gegevens worden begrepen horen erbij.

Ik zag daarin vooral een uitnodiging tot samenwerking met mensen uit een ander vak. Mijn kennis van een opneembare vloer kon een vertrekpunt zijn voor de

vraag waar onderdelen bereikbaar blijven. Hun kennis was nodig om te bepalen wat werkelijk gemeten kon worden en welke opbouw daarbij paste.

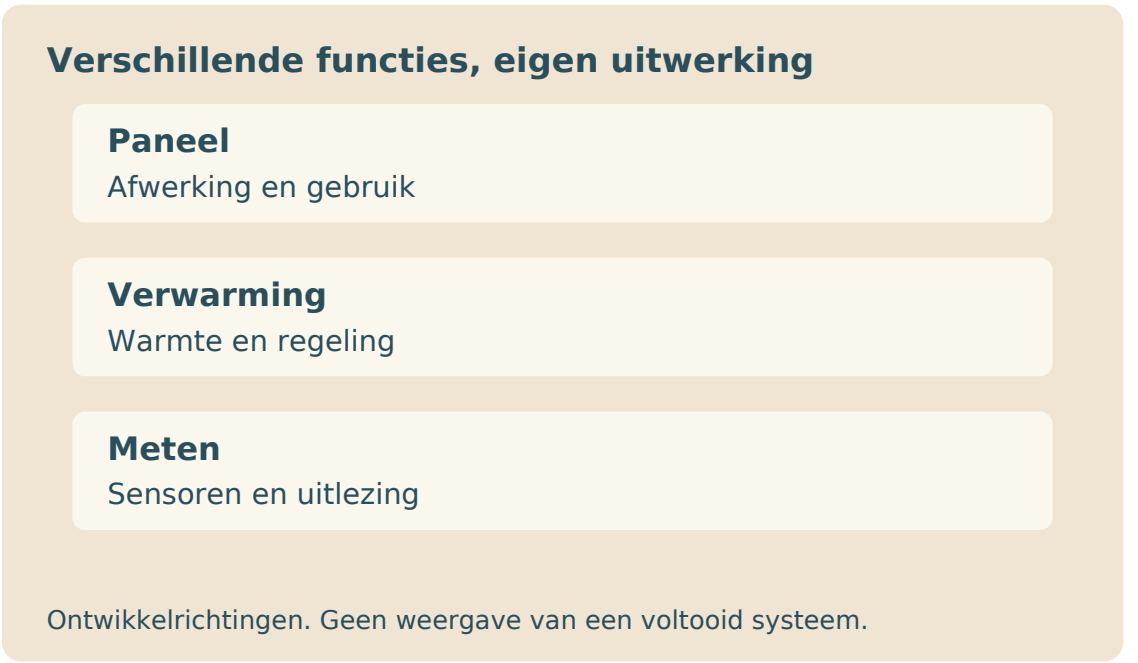

Schema bij de uitleg in dit hoofdstuk.

De documenten over zulke technieken bewijzen niet vanzelf hoe een volledige combinatie met mijn panelen zou functioneren. Ik wil die nieuwsgierigheid daarom vertellen als een ontwikkelrichting. Zij hoort bij het verder denken, niet bij de lijst van dingen die ik als afgerond product presenteer.

Er ligt voor mij wel een interessante lijn naar vroeger. Bij FAEMA keek ik naar wat er werkelijk met de koffie gebeurde voordat ik iets veranderde. Bij de panelen wilde ik weten hoe materiaal zich gedroeg. Met nieuwe meetmiddelen kunnen andere mensen misschien

vragen onderzoeken die wij toen nog niet op dezelfde manier konden stellen.

Dat vooruitzicht stemt mij tevreden zonder dat ik er een belofte van hoef te maken. Mijn werk hoeft niet het laatste antwoord te zijn om nog een plaats te hebben. Soms kan een bestaande gedachte juist waarde krijgen doordat iemand anders er een nauwkeuriger vraag mee kan onderzoeken.

> **Nieuwe vragen verbinden**
>
> Nieuwe meetvragen kunnen vroeg worden verbonden met de paneelopbouw, zodat verschillende vakgebieden gericht samen kunnen onderzoeken.

31 · Een begin dat iemand anders kan maken

Wanneer ik mij voorstel dat iemand met de ideeën verdergaat, zie ik niet onmiddellijk een grote fabriek. Ik zie eerst een werkplek, een gekozen toepassing en mensen die het werk willen begrijpen. Zo is een belangrijk deel van mijn eigen ontwikkeling ook begonnen.

Een eerste proef hoeft niet alle materialen en functies tegelijk te omvatten. Je kiest wat het paneel moet doen en maakt die keuze concreet genoeg om te beoordelen. Dan worden de maat, het gewicht, de verbindingen en de afwerking werkelijk zichtbaar. Je leert van het resultaat in plaats van alleen naar de mooiste voorstelling te kijken.

Voor een bestaand atelier kan het interessant zijn dat verschillende werkzaamheden worden voorbereid en herhaald. Sommige handelingen kunnen na een passende uitleg ook door mensen worden uitgevoerd die niet alle kennis van de ontwerper of specialist bezitten. Het geheel blijft zorgvuldige begeleiding en controle vragen.

Ik dacht graag aan die verdeling van werk. De een heeft gevoel voor een patroon. Een ander werkt nauwkeurig bij het samenstellen. Iemand controleert maten en randen. Een vakman beoordeelt de toepassing. Samen kunnen zij iets maken wat ieder afzonderlijk moeilijker zou hebben kunnen realiseren.

Die gedachte maakt kennis delen voor mij belangrijk. Een foto kan nieuwsgierigheid wekken. Een uitleg kan iemand laten begrijpen waar een handeling voor dient. Een proef kan vervolgens tonen wat nog ontbreekt. Het boek kan de eerste twee stappen toegankelijk maken; de echte uitwerking gebeurt met materiaal en passende deskundigheid.

Ik hoef daar vandaag niet zelf nog een nieuwe grote onderneming voor te beginnen. Wat ik wel kan doen, is het werk bijeenbrengen en verstaanbaar maken. Wie er iets in herkent, mag dan vanuit zijn eigen leven en kennis verder kijken. Zo krijgt ook een afgeronde loopbaan nog een open deur.

> **Leren door te proberen**
> Een afgebakende eerste proef maakt het mogelijk ervaring op te doen en keuzes te verbeteren voordat het werk wordt uitgebreid.

32 · 2009 en het werk dat bleef bestaan

Op 27 augustus 2009 overleed Marco. Mijn zoon, met wie ik plannen had besproken en gewerkt, kon geen volgend gesprek meer met mij voeren. Alles wat met onze gezamenlijke toekomst te maken had, veranderde daardoor.

Na zijn overlijden zette ik het project stop. Het werk waar jaren energie naartoe waren gegaan, werd ook een verzameling herinneringen. Een foto kon plotseling meer vertellen over een dag samen dan over het materiaal dat erop stond.

Ik wil Marco niet alleen noemen bij zijn overlijden. Hij hoort bij de levendige kant van dit boek: de vragen, het meedenken, de eigen inbreng en het plezier wanneer iets op het scherm vorm kreeg. Zijn bijdrage was werkelijk en persoonlijk. Ook het werk van de mensen om hem heen verdient die plaats.

In Mijn leven vertel ik ruimer over ons gezin en over de moeilijke kanten van zijn leven. Hier wil ik vooral laten zien hoe diep familie en carrière verweven kunnen zijn. Werk is niet iets wat buiten ons gevoel plaatsvindt wanneer we het met dierbaren delen.

Het verlies veranderde ook mijn maatstaf. Een onafgewerkt programma bleef pijnlijk, maar de onmogelijkheid om mijn zoon nog te spreken woog op een heel andere manier. Vandaag probeer ik het gemaakte werk door te geven zonder te doen alsof daarmee het gemis verdwijnt. Het bewaart een verbinding; het vervangt hem niet.

Na de stilstand bleef het materiaal bewaard. Rond 2015 of 2016 stuurde ik opnieuw stalen en informatie naar contacten in onder meer Italië, Frankrijk en België. Het precieze jaar herinner ik mij niet met zekerheid. De bedoeling wel: het werk mocht ook voor iemand anders nog iets betekenen.

Ik had geen verlangen om opnieuw een grote productie op te bouwen. Wel wilde ik voorkomen dat alles gesloten bleef in dozen, documenten en mijn eigen

geheugen. Iemand met andere kennis kon misschien een toepassing zien die wij toen niet hadden uitgewerkt.

Dat verlangen sluit aan bij wat ik vandaag met mijn boeken doe. Ik deel ervaringen omdat zij herkenning of een nieuwe gedachte kunnen brengen. Daar hoeft niet eerst een verkoop tegenover te staan. Mijn vreugde ligt ook in het feit dat een ander iets bruikbaars vindt.

Ik kan niet vaststellen welke latere producten door mijn werk zijn beïnvloed. Ontwikkelingen kunnen op verschillende plaatsen ontstaan en technieken veranderen door de bijdragen van veel mensen. Daarom wil ik bij mijn eigen verhaal blijven: dit heb ik geprobeerd, dit is bewaard en dit wilde ik ermee bereiken.

Voor mij is dat genoeg om verder te vertellen. De waarde van een loopbaan eindigt niet noodzakelijk wanneer een onderneming ophoudt. Er blijft ervaring beschikbaar, als je haar begrijpelijk maakt en bereid bent haar uit handen te geven.

> **Kennis blijft bereikbaar**
> Het bewaarde werk en beeldarchief houden kennis bereikbaar, zodat een ander er opnieuw een begin in kan herkennen.

33 · Wat ik nog wil doorgeven

Wanneer ik mijn carrière naast mijn gezinsleven en mijn spirituele belangstelling leg, zie ik geen drie afgesloten werelden. Ze beïnvloedden elkaar. Mijn gezin gaf redenen om te werken en grenzen die ik niet altijd voldoende respecteerde. Het werk bracht ontmoetingen, vreugde en verlies die mij ook innerlijk vormden.

Mijn spirituele zoektocht gaat over betekenis, verbondenheid en verantwoordelijkheid. Ik ervaar bepaalde toevalligheden als bijzonder. Ik vraag mij af wat een ontmoeting of een ervaring in mijn leven kan openen. Dat zijn persoonlijke vragen, geen technische verklaring voor de werking van een machine of een paneel.

Ik wil die verschillende manieren van kijken naast elkaar laten bestaan. Bij materiaal moet ik waarnemen en onderzoeken. Bij een herinnering mag ik ook vertellen wat zij voor mij betekende. Bij verdriet zijn er bovendien vragen waarop ik geen zeker antwoord heb.

Wat de drie werelden verbindt, is mijn aandacht voor wat een daad bij anderen teweegbrengt. Een belofte aan een klant, een keuze voor een onderneming of de

tijd die ik aan mijn kinderen gaf: het waren nooit alleen mijn eigen gevolgen.

Daarom gaat dit carrièreboek ook over relaties. De familie achter de ondernemer. De mensen achter de producten. En de mens die, terwijl hij ouder wordt, opnieuw probeert te begrijpen wat hij eigenlijk heeft willen bouwen.

Ik had veel herinneringen en beelden, maar het maken van boeken en websites was opnieuw iets wat ik moest leren. Met hulp van ChatGPT, dat ik Luce noem, kon ik mijn verhalen ordenen, herschrijven en vertalen.

Die hulp neemt mijn verantwoordelijkheid niet weg. De ervaringen komen uit mijn leven. Ik lees, reageer en verbeter. Wanneer een datum niet klopt of een zin mijn bedoeling mist, moet ik dat aangeven. Een hulpmiddel kan tekst maken die mooi klinkt en toch te veel invult. Dan moet de herinnering weer voorrang krijgen.

Ik herken daarin iets van vroeger. Ik hoefde geen programmeur te zijn om te begrijpen welk probleem een programma kon helpen oplossen. Maar ik had mensen nodig die de techniek beheersten. Vandaag kan ik opnieuw met nieuwe middelen werken zonder te doen alsof ik alles zelf beheers.

Dat geeft mij op mijn leeftijd veel mogelijkheden. Mijn werk hoeft niet alleen in oude mappen te blijven. Een foto kan worden verbonden met een verhaal, een

Nederlandse tekst met een Italiaanse of Franse lezer, een herinnering met iemand die haar herkent.

Mijn boeken Mijn leven, IF en dit bredere carrièreverhaal tonen verschillende kanten van dezelfde mens. De websites geven ruimte om verder te kijken. Ook nu blijft de eerste stap eenvoudig: iets willen delen en bereid zijn te leren hoe dat kan.

Als ik mijn carrière opnieuw zou kunnen beginnen, zou ik niet iedere beslissing herhalen. Ik zou beter op mijn grenzen letten, sommige plannen later oppakken en vaker ruimte maken voor de mensen thuis. Dat zeggen doet niets af aan de dankbaarheid voor wat er wél was.

Bij Rubbens leerde ik verantwoordelijkheid nemen voor een installatie. Bij FAEMA aandacht hebben voor het gebruik en de mens. Bij Douwe Egberts onderzoeken hoe een proces beter kon. Groep Riem leerde mij organiseren en meten. DOROMA maakte een belofte persoonlijk. ITALIA IN leerde mij wat een nieuwe richting kon vragen.

Medardo en Alberto toonden wat vertrouwen mogelijk maakt. Pastorelli gaf mijn creativiteit een werkterrein. Marco, Cristina en de medewerkers van Piramedia brachten kennis en inzet die ik niet bezat. Dai di Più groeide uit al die eerdere ervaringen.

Geen enkel hoofdstuk staat helemaal los van de andere. Zelfs een mislukking kon later iets meegeven. Toch zou ik verlies nooit nodig of wenselijk noemen om te leren.

Er zijn lessen waarvoor ik liever een zachtere weg had gekend.

Wat ik de lezer gun, is ruimte om nieuwsgierig te blijven en tegelijk zorgvuldig om te gaan met mensen. Een vraag stellen. Iets proberen. Hulp aanvaarden. Een vergissing erkennen. En af en toe naar huis gaan terwijl er nog werk ligt. Een loopbaan kan veel voortbrengen, maar het leven waarin zij plaatsvindt is groter.

> **Delen brengt ideeën verder**
>
> Ervaringen en kennis delen geeft anderen de kans er herkenning, inspiratie of een bruikbaar idee in te vinden.

BEELDEN DIE VERDER HELPEN

Van foto naar begrip

De fotogalerij van Dai di Più laat de ontwikkeling op verschillende manieren zien: voorbereiding, hanteren, plaatsing, afwerking en tekeningen uit de octrooipublicatie. In deze leesversie zijn alle veertig beelden uit die galerij opgenomen, naast enkele herinneringsfoto’s uit Mijn leven.

Een beeld van een gebogen paneel hoort bij die specifieke uitvoering. Een afgewerkte wand toont geen volledige opbouw. Daarom blijven de uitleg en de

bijschriften bij de beelden staan. Zo kun je het concept leren kennen zonder iedere demonstratie als een algemene belofte te lezen.

Op de website kun je daarna de video’s en de verdere documenten bekijken.

www.daidipiu.com
www.renatorossi-mijnleven.com
www.tussenhemelenaarde1111.com

OVER DEZE LEESVERSIE

Herinneringen en mogelijkheden

De loopbaanherinneringen steunen op Mijn leven. De uitleg over Dai di Più bouwt voort op het eerdere manuscript, de brochure, de fotogalerij en Renato’s aanvullende herinneringen. De galerij is geraadpleegd op 12 november 2026.

Persoonlijke herinneringen zijn in de ik-vorm verteld. Situaties met huurwoningen, winkels, hotels en verhuizingen zijn denkvoorbeelden. De schematische tekeningen verduidelijken een principe; ze geven geen voorgeschreven laagdiktes of algemene prestatiegaranties. Technische uitwerking blijft afhankelijk van de gekozen toepassing.

Het document WO 2009/013148 A1 wordt vermeld als internationale octrooipublicatie van 29 januari 2009. In het persoonlijke verhaal gebruikt Renato ook het woord brevet. Deze vermelding doet geen uitspraak over huidige exclusieve rechten.

De ervaringen en ideeën zijn van Renato Rossi. ChatGPT, door hem Luce genoemd, hielp bij het ordenen, redigeren en vormgeven.

Hoe gebruik je het systeem in de praktijk?

Praktische gids om een eigen project voor te bereiden

Van materiaal en paneelopbouw tot voorbereiding in het atelier, toepassingen en investeringsramingen.

Voor doe-het-zelvers, zelfplaatsers, vakmensen, ontwerpers en ondernemers. De beeldpagina’s verduidelijken het concept. Ze worden pas een uitvoeringsplan wanneer de gekozen materialen, productgegevens en omstandigheden concreet zijn vastgelegd.

Begin met de werking, volg daarna de atelierbeelden en gebruik de zakelijke ramingen als uitgangspunt voor een eigen projectbegroting.

Van idee naar toepassing

Werking en toepassingen - pagina 115
Het paneelconcept, renovatie, hergebruik, vocht, wanden, vloeren en gebogen vormen.

Materialen en voorbereiding - pagina 130
Paneelopbouw, werktafel, mallen, modulemaat, eindhoogte en mogelijke extra lagen.

Extra beelden uit het atelier - pagina 143
Oorspronkelijke projectfoto’s uit de investeringsbrochure.

Het virtuele atelier - pagina 147
Werkwijze, zeven materiaalblokken, productdossier, verbruik, projectwerkblad en kostenwerkblad. Met QR-code naar het online formulier.

Investering en calculatie - pagina 155
Uitgangspunten, vier productieschalen, budgetverdeling en een eerste proefproject. De oorspronkelijke ramingen zijn behouden.

Kennis delen en bronnen - pagina 159
De open uitnodiging, contact en technische achtergrond.

Gebruik bij een concreet project de werkbladen en het virtuele atelier om materiaalkeuze, productreferenties, hoeveelheden, arbeid en transport vast te leggen. Een raming is pas volledig wanneer alle kosten bekend zijn.

Dai di Piu

Modulaire panelen voor vloeren en wanden

Modulaire vrijheid voor vloeren en wanden

Eén complete brochure: het waarom, de toepassingen, de productie en de investeringsraming.

AI-conceptbeeld voor architecten. Geen foto van een gerealiseerde Dai di Piu-installatie.

Van ontwerpidee naar voorbereid paneel. Een uitnodiging om samen verder te ontwikkelen.

Dai di Piu
Modulaire panelen voor vloeren en wanden

Waarom dit concept?

Dai di Piu brengt meer werk naar het atelier: materialen, patronen en maatvoering worden vooraf samengebracht in hanteerbare panelen. Voor architecten biedt dit een vertrekpunt om ontwerp en uitvoering als één geheel te onderzoeken.

Ontwerpvrijheid

Combineer kleuren, materialen en mozaïekpatronen binnen een afgesproken modulair raster.

Voorbereiding en controle

Maak en controleer modules op de werktafel, vóór ze naar de uiteindelijke ruimte gaan.

Renovatie en verandering

Onderzoek droge plaatsing, plaatselijke vervanging en hergebruik bij een daarvoor ontworpen uitvoering.

Deze mogelijkheden hangen af van de complete paneelopbouw. Begin met een proefpaneel en beoordeel de beoogde toepassing.

Wegwijzer bij deze beeldgids

118-120 Idee, achtergrond en namen
121-125 Mogelijkheden, renovatie en waterbestendigheid
126-130 Wanden, vloeren, vormen en mozaïek
131-140 Materialen, lagen, mallen en eindhoogte
141-143 Verwarming, sensoren en ontwikkelopties
144-147 Oorspronkelijke beelden uit het atelier
148-155 Het virtuele atelier en de projectwerkbladen
156-159 Investeringsramingen en een eerste proefproject
160-161 Kennis delen, video’s, bronnen en contact

Het idee in één minuut

Meer voorbereiden op de werktafel. Minder afzonderlijke handelingen op de uiteindelijke plaats.

Stel je een wand voor met honderden kleine mozaïeksteentjes. Je kunt die op de wand samenstellen, maar je kunt ook eerst in het atelier een groter geheel maken. Dat voorbereide geheel breng je daarna naar de plaats waar het moet komen.

Losse materialen, kleuren en patronen bieden veel ontwerpvrijheid.

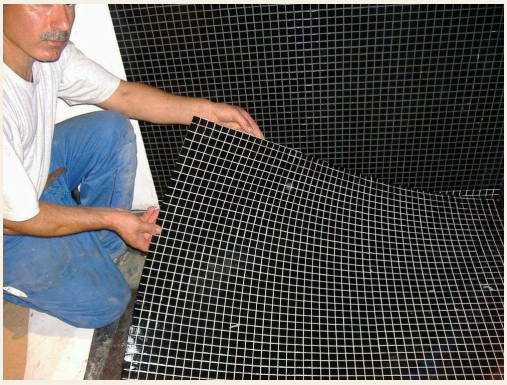

De onderdelen blijven samen op een drager: een hanteerbaar paneel.

Denk aan een puzzel die je eerst op een ondergrond samenstelt. Het beeld is al voorbereid wanneer je het naar zijn uiteindelijke plaats brengt.

Een paneel hoeft geen harde, dikke plaat te zijn. Afhankelijk van de opbouw kan het soepel blijven. Zo kunnen bepaalde mozaïekpanelen worden gebogen of opgerold. Andere uitvoeringen zijn bedoeld voor een vlakke vloer of wand.

De kern: echte bekledingsmaterialen worden verbonden met een passende drager. De keuze van de materialen bepaalt hoe je het paneel kunt behandelen, bevestigen en afwerken.

Dai di Piu
Modulaire panelen voor vloeren en wanden

Het verhaal achter Dai di Piu

Een persoonlijke terugblik van Renato Rossi

Dit concept is gegroeid uit ons werk met tegels, mozaïek, presentaties en inrichting. Ik zag hoe veel tijd en vakmanschap nodig waren om materialen goed te tonen en mooi te plaatsen. Ik wilde een eenvoudiger manier vinden om meer werk vooraf te doen en een verzorgd resultaat te bereiken.

Gedurende ongeveer vijftien jaar heb ik klanten geholpen om met onze panelen hun producten beter en langer te presenteren. We investeerden tijd, werk en eigen middelen in oplossingen die ook voor hun klanten en medewerkers waarde hadden. Mijn overtuiging was dat geven en samenwerken uiteindelijk iedereen verder konden brengen.

De ontwikkeling kostte vele jaren en veel geld. Niet alles verliep zoals ik had gehoopt. Er waren teleurstellingen en samenwerkingen die anders eindigden dan verwacht. Die ervaringen maken deel uit van ons verhaal, maar in deze presentatie noem ik geen personen bij naam.

Ik wil dat de kennis die we hebben opgebouwd een beginpunt kan zijn voor iemand anders. Misschien ziet iemand vandaag een mogelijkheid die wij toen nog niet konden uitwerken.

Mijn bedoeling is om het concept openbaar toe te lichten en onze ervaring beschikbaar te maken. Ik neem zelf geen nieuwe productie, grote investering of commerciële herstart op mij. Anderen kunnen vanuit hun eigen atelier, beroep of ideeën onderzoeken wat zij ermee willen doen.

Het gebruik van de gedeelde kennis is vrij. Ik vraag geen verplichte vergoeding of exclusiviteit. Een eventuele bijdrage is volledig vrijwillig en is nooit een voorwaarde om met het concept aan de slag te gaan.

Dai di Piu
Modulaire panelen voor vloeren en wanden

Verschillende namen, één gedachte

Dai di Piu

De naam verbindt het project met mijn levensmotto: Geef meer om meer te ontvangen. Het gaat om kennis, inzet en mogelijkheden delen. Dit motto is de boodschap die ik aan het concept verbind.

Pronto Ceramic en Pronto Mosaic Panels

Deze namen leggen de nadruk op vooraf samengestelde bekleding. Pronto verwijst naar snel klaar; Mosaic naar een combinatie van kleine delen; Panels naar een samenhangend geheel. De bekleding kan uit keramiek of mozaïek bestaan, maar ook uit andere passende materialen.

Modula Tile Panel System

De modulaire gedachte maakt het mogelijk grotere oppervlakken uit voorbereide delen op te bouwen. Vorm, formaat, patroon, drager en bevestiging worden afgestemd op de toepassing.

Modula Panel Vision en Calculation

Bij het project hoorde software voor het ontwerpen, visualiseren en berekenen van materiaal en kosten. Mijn zoon ontwikkelde de software. Zijn bijdrage blijft een waardevol deel van onze gezamenlijke geschiedenis.

Een werktafel voor het voorbereiden van panelen.

Een samengesteld paneel met een decoratief patroon.

De oude software wordt niet meegeleverd bij het huidige kennisaanbod. De aandacht ligt op het fysieke systeem, de ervaring en de mogelijkheden voor nieuwe ontwikkelingen.

Dai di Piu
Modulaire panelen voor vloeren en wanden

Waarom modulaire panelen?

Vergelijking met losse tegels of mozaïek die ter plaatse met lijm of mortel worden bevestigd. De voordelen hieronder zijn mogelijkheden van het ontwerp; hun omvang moet tijdens proefproductie en plaatsing worden vastgesteld.

Voordeel	Traditionele plaatsing	Dai di Più-panelen
1. Meer voorbereiding in het atelier	Patroon, uitlijning en veel afwerking gebeuren op de werf.	Samenstellen, verlijmen en controleren gebeuren vooraf op een vaste werkplek.
2. Minder plaatsings handelingen	Veel losse elementen moeten afzonderlijk worden geplaatst.	Eén voorbereid paneel kan meerdere elementen vervangen. Tijdwinst hangt af van formaat, gewicht en handling.
3. Herhaalbare maatvoering	Uitlijning en voegbreedte worden tijdens plaatsing bewaakt.	Mallen leggen modulemaat, haaksheid en patroon vast; aansluitingen op de werf blijven te controleren.
4. Complexe mozaïek-patronen voorbereiden	Patronen vragen zorgvuldige samenstelling en uitlijning ter plaatse.	Patronen kunnen in het atelier als complete modules worden samengesteld en gecontroleerd.
5. Materialen combineren	Verschillen in dikte en aansluiting worden vaak op de werf opgelost.	Keramiek, glas, hout en andere geschikte materialen kunnen vooraf binnen één raster en eindhoogte worden afgestemd.
6. Minder nat werk op de werf	Lijm, mortel en voegwerk worden ter plaatse verwerkt en moeten uitharden.	Bij een droge, zwevende uitvoering kan nat werk afnemen. Verlijmde of gevoegde varianten blijven uitharding vragen.

Het atelierproces blijft lijm, arbeid en droogtijd vragen. Die werkzaamheden worden vooral vooraf georganiseerd; ze verdwijnen niet automatisch.

Aanpassen, herstellen en uitbreiden

Voordeel	Traditionele plaatsing	Dai di Più-panelen
7. Plaatselijk vervangen	Verwijderen van vastgelijmde tegels kan breekwerk en herstel van de ondergrond vragen.	Bij een uitneembaar ontwerp kan een module afzonderlijk worden vervangen. Verbindingen, voegen en toegang bepalen de haalbaarheid.
8. Hergebruik mogelijk maken	Vastgelijmde bekleding is vaak moeilijk intact te verwijderen.	Demontabele panelen kunnen mogelijk worden herplaatst, wanneer ze intact blijven en opbouw en afmetingen passen.
9. Verwarming als aparte laag	Een nat ingebouwd verwarmingssysteem is verweven met de vloeropbouw.	Een geschikt droog foliesysteem kan als aparte laag worden onderzocht, eventueel met minder natte opbouw. Compatibiliteit blijft bepalend.
10. Metingen toevoegen	Bekleding zonder extra sensoren levert geen meetgegevens.	Een geschikte sensorfilm kan druk of temperatuur meten voor controle en opvolging; elektronica en kalibratie zijn nodig.

Sterkste praktische troeven

Voorbereiding in het atelier, herhaalbare modules en vooraf samengestelde patronen vormen de kern. Bij een demontabele uitvoering komen plaatselijke vervanging, aanpassing en mogelijk hergebruik erbij.

Wat nog moet worden aangetoond

Lagere totale kosten, minder afval, kortere doorlooptijd en energiebesparing zijn geen vaststaande resultaten. Vergelijk materiaal, atelierwerk, transport, plaatsing, onderhoud en gebruik over de volledige levensduur. Verwarmingsfilm en sensoren kunnen ook in andere systemen worden toegepast; ze zijn geen exclusief voordeel van Dai di Più.

Referentie voor droge folieverwarming

Warmup beschrijft droge folieverwarming voor geschikte vloerafwerkingen. Dit is een referentie voor het principe, geen goedkeuring van de Dai di Più-opbouw. warmup.be/vloerverwarming/vloeren/laminaat Geraadpleegd op 13 oktober 2026.

Tijd besparen op de werf

Het belangrijkste praktische voordeel: minder werk ter plekke. Samenstellen, verlijmen en uitharden gebeuren vooraf in het atelier. Op de werf blijven vooral plaatsing en aansluiting over. Dat kan de verbouwingsduur en gebruiksonderbreking beperken; de tijdwinst moet per project worden gemeten.

1. Geen breekwerk bij een geschikte bestaande vloer

Een vaste, vlakke, droge en stabiele vloer kan soms behouden blijven. De nieuwe panelen worden er bovenop geplaatst: minder sloopwerk, puin en hinder. Controleer eerst draagkracht, vocht, beschikbare opbouwhoogte, deuren en drempels; een ongeschikte vloer vraagt alsnog voorbereiding of verwijdering.

2. Geluiddemping met de juiste onderlaag

Een passende akoestische onderlaag kan voetstappen en contactgeluid naar de verdieping eronder verminderen. Kurk of rubber kan hiervoor worden onderzocht, mits geschikt voor de belasting en paneelopbouw. Ook randontkoppeling is belangrijk. De demping moet voor de volledige constructie worden getest; een zwevende vloer is niet automatisch stil.

3. Onmiddellijk bruikbaar bij droge montage

Als de panelen vooraf volledig zijn uitgehard en droog worden gemonteerd, is er geen wachttijd voor ter plaatse aangebrachte vloerlijm of mortel. Na plaatsing en controle kan de vloer in gebruik worden genomen. Eventuele egalisatie, natte voegen of andere uithardende onderdelen kunnen wel wachttijd vragen.

4. Plaatsen zonder sloopstof

Wanneer de bestaande vloer behouden blijft en de panelen vooraf op maat zijn gemaakt, kan de montage zonder breekwerk en met zeer weinig stof gebeuren. Het leggen zelf maakt geen sloopstof. Zagen, boren, schoonmaken of ondergrondvoorbereiding kan wel stof veroorzaken; doe maatwerk zoveel mogelijk in het atelier.

Een vloer die mee kan veranderen

5. Recuperatie en hergebruik

Bij een demontabel ontwerp kunnen panelen worden opgenomen, opgeslagen en opnieuw gebruikt. Dit biedt mogelijkheden bij verhuizing, een andere winkelinrichting of tijdelijke presentatie. Hergebruik lukt wanneer panelen en verbindingen intact blijven en de nieuwe ruimte past bij de modulemaat. Plan ook verwijderbare plinten, aansluitingen en voegen.

6. Bijzonder interessant voor appartementen

Minder breekwerk betekent minder slooplawaai, puintransport en hinder voor bewoners en buren. Een geschikte onderlaag kan het akoestisch comfort ondersteunen. De bestaande vloer kan vaak als basis worden onderzocht. Beoordeel vooraf de totale hoogte, het extra gewicht en de akoestische eisen voor het gebouw.

7. Praktisch voor winkelinrichting

Vooraf gemaakte modules en droge montage kunnen een korte verbouwingsperiode ondersteunen. Plaatsing kan waar haalbaar per zone worden gepland. Bij een latere aanpassing of beschadiging kunnen uitneembare modules worden vervangen. Controleer geschiktheid voor intensief verkeer, rekken, puntlasten, rolwagens en slipveiligheid.

8. Minder verspilling bij latere aanpassingen

Als de vloer zonder beschadiging kan worden gedemonteerd, hoeven bruikbare panelen niet meteen afval te worden. Bewaar reservepanelen en documenteer materiaal, modulemaat en verbindingen. Dat maakt onderhoud en herinrichting eenvoudiger te plannen.

De kern voor renovatie

Vooral tijdbesparing ter plekke: vooraf gemaakte panelen beperken het aantal losse plaatsingshandelingen. Droge montage vermijdt wachttijd voor vloerlijm. Dit kan appartementen sneller bruikbaar maken en winkels sneller laten heropenen. Tel atelierwerk, transport en werfvoorbereiding wel mee in de totale planning.

Technische referenties

Quick-Step beschrijft de rol van akoestische ondervloeren en een vlakke, stabiele basis bij zwevende vloeren. Deze algemene principes bewijzen geen Dai di Più-prestaties. quick-step.be - Akoestische ondervloer | Plaatsingsprincipes Geraadpleegd op 13 oktober 2026.

Bestand tegen vocht en water

Een belangrijk voordeel bij een daarvoor ontworpen uitvoering: met geschikte zichtmaterialen, dragers, lijmen en aansluitingen kunnen panelen bestand worden gemaakt tegen de voorziene vocht- en waterbelasting. Dat is interessant voor onderhoud, renovatie en winkelinrichting.

9. Vocht- en waterbestendige uitvoering

Kies alle lagen op basis van hun geschiktheid voor de toepassing. Een geschikte keramische of glazen afwerking kan goed bestand zijn tegen water, maar ook drager, verlijming, onderlaag en paneelranden moeten tegen de verwachte blootstelling kunnen. Hout, leder, kurk en andere materialen vragen een eigen beoordeling.

Praktisch bij schoonmaken en dagelijks gebruik

Een daarop afgestemde opbouw kan vochtige reiniging en incidenteel gemorst water verdragen. Dat biedt mogelijkheden voor appartementen, keukens, inkomzones en winkels. Leg vooraf vast hoeveel water, welke reinigingsmiddelen en welke blootstellingsduur zijn toegestaan.

Waterbestendig paneel is niet hetzelfde als waterdichte vloer

Waterbestendigheid betekent dat een materiaal of paneel de bedoelde blootstelling verdraagt. Waterdichtheid betekent dat water niet door de complete constructie kan dringen. Ook tussen panelen, bij muren, deuren, doorvoeren en afvoeren moeten daarvoor geschikte afdichtingen worden voorzien.

Badkamers en andere natte zones

Voor natte zones is een afzonderlijk ontworpen en geteste waterdichte opbouw nodig, zo nodig met een doorlopende afdichtingslaag. Een zwevende vloer met open of onvoldoende afgedichte voegen beschermt de ondergrond niet tegen water. Stem afdichting en demontage op elkaar af; waterdichte aansluitingen kunnen recuperatie bemoeilijken.

Vocht uit de ondergrond en elektrische lagen

Een waterbestendige afwerking lost een vochtprobleem in de ondergrond niet op. Controleer ondergrondvocht en de noodzaak van een geschikte vochtwerende laag. Verwarmingsfilm, sensorfilm en elektrische aansluitingen moeten expliciet geschikt zijn voor de gekozen zone en vochtbelasting.

Referentie: Schlüter-Systems legt uit dat tegels en voegen op zichzelf geen waterdichte constructie vormen. eu.schluter.com - Floor areas / waterproofing Geraadpleegd op 13 oktober 2026. De vocht- en waterprestaties van Dai di Più moeten per volledige opbouw worden vastgesteld.

Dai di Piu
Modulaire panelen voor vloeren en wanden

Van werktafel naar wand

Het patroon reist mee als voorbereid geheel.

Een soepel paneel wordt bij een wand gehanteerd.

Voorbereide uitsparingen laten ruimte voor aansluitingen.

Een geschikte ondergrond

De bestaande wand moet de gekozen opbouw kunnen dragen en voldoende stabiel en passend voorbereid zijn. Het paneel vervangt die controle niet.

Bevestigen volgens de toepassing

De octrooiaanvraag beschrijft lijmen en schroeven. Bij een beschreven schroefuitvoering wordt een steentje tijdelijk verwijderd en na de bevestiging teruggeplaatst om de schroefkop te verbergen.

De panelen laten aansluiten

Plaats de delen zorgvuldig naast elkaar, controleer de hoogte en werk de resterende aansluitingen af. Het patroon en de voegkleur moeten tussen de delen blijven doorlopen.

Wandpanelen hebben een passende bevestiging nodig. De mogelijkheid om een vloer zwevend te leggen betekent niet dat een wand zonder bevestiging kan worden bekleed.

Vloeren en renovatie

Bij een geschikte uitvoering kan een paneelvloer ook zwevend worden gelegd.

Een vloer met vooraf samengestelde delen.

Voorbeeld uit het archief van een afgewerkt interieur.

Bij een zwevende vloer worden geschikte panelen niet vast aan de bestaande vloer gelijmd. De complete opbouw moet daarvoor geschikt zijn: de ondergrond, de drager, de ondersteuning, de verbinding tussen de panelen en de randafwerking horen bij elkaar.

In de octrooiaanvraag wordt een isolerende onderlaag beschreven, met een soepele aansluiting langs de muren. In andere uitvoeringen worden panelen wel bevestigd. Er bestaat dus niet één plaatsingswijze voor alle situaties.

Het mogelijke renovatievoordeel: meer werk vooraf uitvoeren en, waar de bestaande vloer geschikt is, minder moeten uitbreken.

Bij renovatie moet ook de totale hoogte passen bij deuren, drempels en aangrenzende vloeren. Een dunne drager alleen zegt nog niets over de totale opbouwhoogte. Gewicht, puntbelasting en dagelijks gebruik moeten eveneens bij de gekozen uitvoering passen.

Soepelheid en gebogen vormen

Een mozaïekpaneel kan bij een geschikte opbouw buigen.

Gebogen bekleding in een demonstratieopstelling.

Met een passende soepele opbouw kunnen bepaalde panelen worden gebruikt op gebogen wanden, zuilen of andere ronde vormen. De afmetingen van de elementen, de drager en het bindmiddel bepalen samen welke buiging mogelijk is.

De octrooiaanvraag beschrijft ook oprolbare mozaïekpanelen. Dat kan de behandeling en het vervoer vergemakkelijken. Niet elk paneel is oprolbaar: grote tegels, stijve materialen of een andere verbinding kunnen de soepelheid beperken.

Het paneel wordt op maat behandeld.

Bewerking met passend gereedschap vraagt een gecontroleerde werkwijze.

De foto’s tonen verschillende handelingen en uitvoeringen. Ze vormen geen universeel recept voor elk materiaal.

Decoratie en hergebruik

Een voorbereid geheel kan ook een waardevol ontwerp dragen.

Een decoratief mozaïekmotief als samengesteld geheel.

Een demonstratieobject met verschillende bekledingsvlakken.

De vrijheid om kleuren, formaten en materialen te combineren maakt het systeem interessant voor decoratieve panelen, toonzaalopstellingen en persoonlijk ontworpen bekleding. Een motief kan eerst op de werktafel worden uitgewerkt.

Een belangrijk doel is om waardevolle bekleding niet altijd te moeten vernietigen wanneer een ruimte verandert. De aanvraag beschrijft hoe bepaalde mozaïeken in grotere delen kunnen worden losgemaakt en elders opnieuw geplaatst.

Hergebruik is een mogelijkheid van bepaalde uitvoeringen. Het hangt af van de drager, de bevestiging, de voegen en de toestand van het paneel.

Losmaken kan vakkennis en aangepast gereedschap vragen. Soms moeten enkele steentjes worden vervangen. Vooral bij een kostbaar of artistiek motief kan het interessant zijn om vooraf al over herstel en demontage na te denken.

Dai di Piu
Modulaire panelen voor vloeren en wanden

De Vitruviusman in mozaïek

Een persoonlijk project bij mijn osteopaat in Luik

Mozaïekpaneel naar de Vitruviusman van Leonardo da Vinci, gemaakt met ons systeem Dai di Piu. Foto uit mijn boek Mijn Leven.

Dit paneel hangt bij mijn osteopaat in Luik. Het laat zien hoe het systeem ook kan worden gebruikt om een herkenbaar artistiek beeld als een groter mozaïekgeheel te maken en op een wand te plaatsen.

Een concreet voorbeeld van de verbinding tussen techniek, creativiteit en een persoonlijk ontwerp.

Dai di Piu
Modulaire panelen voor vloeren en wanden

Wat zit er in een paneel?

De opbouw wordt gekozen voor het materiaal en het gebruik.

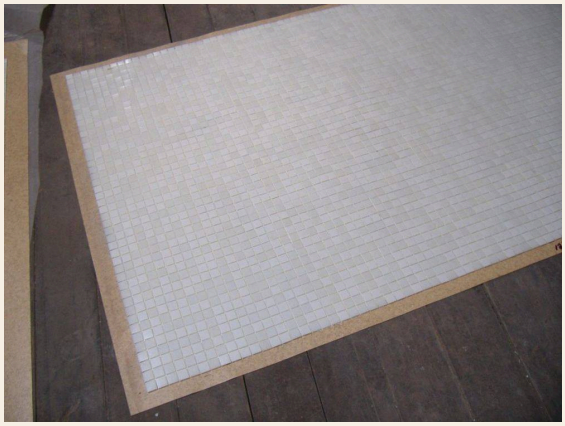

Voorbeeld uit het archief van een paneelopbouw. Niet alle uitvoeringen gebruiken dezelfde lagen.

1. De zichtbare bekleding

Bijvoorbeeld keramiek, mozaïek, glas, natuursteen of marmer. Ook hout, metaal, leder en andere materialen worden in onze toepassingen genoemd. Elk materiaal vraagt zijn eigen uitwerking.

2. De verbinding

Een geschikt bindmiddel verbindt de bekleding met de drager. Bij mozaïek kan een textielnet de steentjes eerst op hun plaats houden. Elastische producten kunnen nodig zijn om de gewenste soepelheid te bewaren.

3. De drager

Ik heb onder meer vinyl, kurk en rubber gebruikt of onderzocht, met diktes van 1 tot 3 millimeter, afhankelijk van de toepassing. De octrooiaanvraag beschrijft ook soepele kunststof en dun metaal.

4. De aansluiting en afwerking

De voegen en paneelranden worden met passende producten afgewerkt. De volgorde hangt af van de uitvoering: een deel van het voegwerk kan vooraf, een deel na de plaatsing gebeuren.

1 tot 3 millimeter is de dikte van de genoemde drager, niet de totale dikte van de vloer of het paneel. Bekleding, bindmiddelen en eventuele extra lagen komen daar nog bij.

Dai di Piu
Modulaire panelen voor vloeren en wanden

Voorbereiden in het atelier

Een vlakke werktafel en een goed gekozen mal helpen om nauwkeurig te werken.

Het materiaal wordt op de werktafel gerangschikt.

Het paneel wordt in de voorbereide opbouw afgewerkt.

Het resultaat eerst bepalen

Bepaal de maten, het patroon, de voegen en de plaats van uitsparingen. Denk vooraf aan transport, gewicht en de volgorde waarin de panelen worden geplaatst.

De onderdelen samenbrengen

Leg de bekleding in de gewenste ordening. Gebruik waar nodig een mal of een net om de elementen op hun plaats te houden. Verbind ze vervolgens met de gekozen drager en geschikte producten.

Controleren voordat het paneel vertrekt

Controleer maatvoering, vlakheid, hechting, randen en aansluitingen. Houd rekening met de verwerkingstijd en de uitharding van de gebruikte producten. Maak bij een nieuwe combinatie eerst een proefstuk.

Deze brochure legt de werkwijze uit. Exacte lijmen, hoeveelheden, droogtijden en bevestigingsdetails horen bij de technische uitwerking van een concrete toepassing.

Dai di Piu
Modulaire panelen voor vloeren en wanden

Samen een paneel voorbereiden

Twee vakmensen, één vlakke werktafel en een gecontroleerde opbouw.

AI-conceptbeeld ter illustratie. Geen foto van een gerealiseerde Dai di Piu-installatie.

In het atelier kunnen twee mensen samenwerken aan de samenstelling van een paneel: de ene rangschikt de onderdelen, de andere controleert patroon, randen en aansluiting.

De mal houdt het afgesproken formaat vast. Materialen, verbindingen en uitharding worden vooraf gekozen voor de beoogde toepassing.

Werk eerst een proefpaneel uit. Controleer maatvoering, vlakheid, gewicht en hanteerbaarheid voordat een reeks wordt gemaakt.

Dai di Piu
Modulaire panelen voor vloeren en wanden

De mal bepaalt het moduleformaat

Dezelfde buitenmaat, rechte hoeken en een gecontroleerde einddikte.

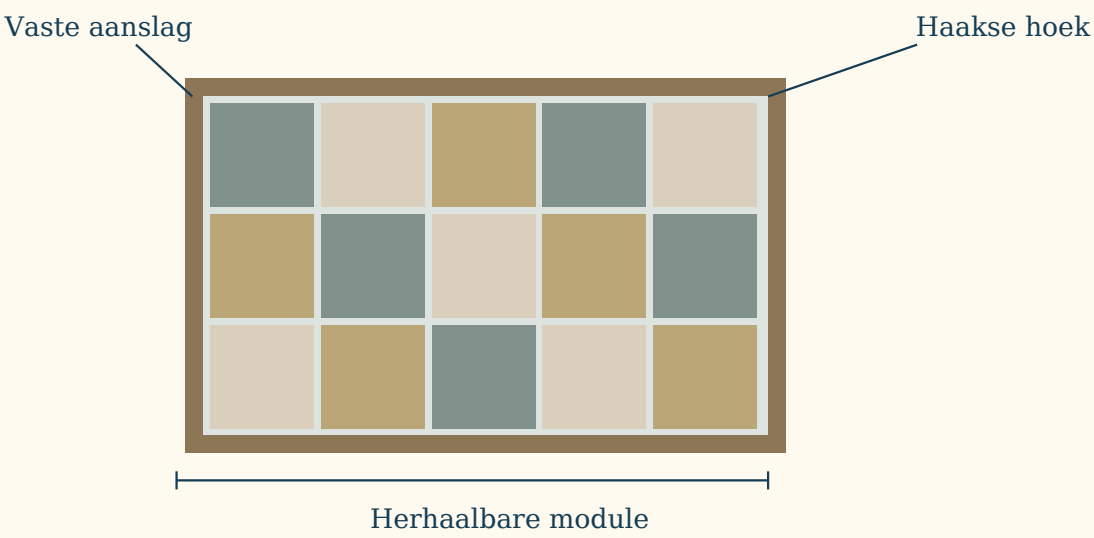

Principe van een mal - schematisch, zonder vaste maatvoering.

Een vaste aanslag helpt de onderdelen op hun plaats te houden. De gekozen maat wordt herhaald in de volgende panelen, zodat de modules onderling kunnen aansluiten.

De zichtmaterialen kunnen een verschillende dikte hebben. Compensatie in de opbouw moet ervoor zorgen dat het afgewerkte vlak gelijk ligt.

Deze schets toont het principe; de maat, toleranties en materialen worden per proefproject bepaald.

Dai di Piu
Modulaire panelen voor vloeren en wanden

Materialen combineren op één raster

Een gezamenlijke maatvoering geeft ruimte aan verschillende afwerkingen.

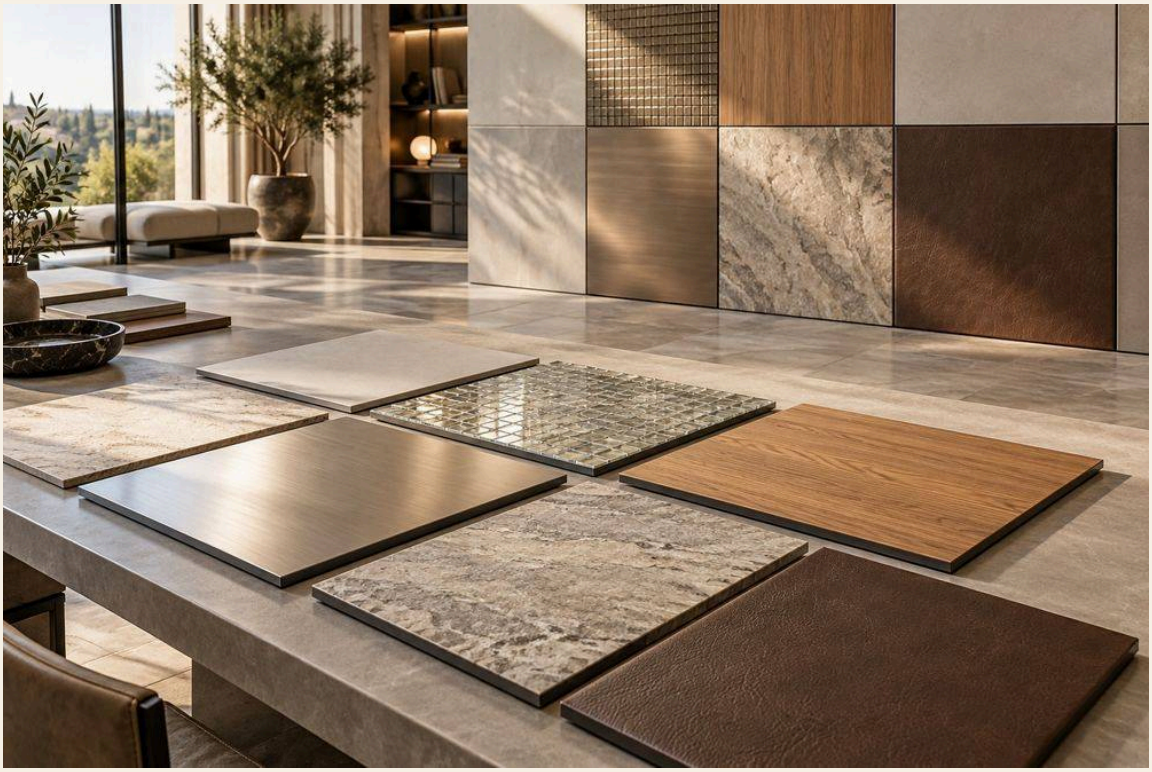

AI-conceptbeeld ter illustratie. Geen foto van een gerealiseerde Dai di Piu-installatie.

Keramiek, glasmozaïek, natuursteen, hout, metaal en leder kunnen als ontwerpopties worden onderzocht. Een afgesproken moduleformaat verbindt de verschillende ontwerpen.

Niet elk materiaal past bij elke toepassing. Leder en bepaalde houtafwerkingen zijn bijvoorbeeld vooral interessant als wandafwerking; een beloopbare vloer vraagt een daarvoor geschikte opbouw.

Maak stalen om kleur, textuur, voegen en einddikte samen te beoordelen. Het beeld toont mogelijke combinaties, geen bestaande productreeks.

Dai di Piu
Modulaire panelen voor vloeren en wanden

Van het atelier naar de ruimte

Een ontwerp wordt overtuigend wanneer vloer, wand en details samen kloppen.

AI-conceptbeeld ter illustratie. Geen foto van een gerealiseerde Dai di Piu-installatie.

Voor een architect begint de keuze bij de ruimte: functie, schaal, licht, onderhoud en het gewenste patroon bepalen het ontwerp.

Bespreek daarna de paneelmaat, ondergrond, randen, verbindingen en plaatsingsvolgorde met het atelier. Gebruik een proefopstelling om de overgangen te beoordelen.

Zo blijven ontwerpvrijheid en maakbaarheid met elkaar verbonden. De volgende pagina’s lichten lagen, mallen en technische ontwikkelopties verder toe.

Dai di Piu
Modulaire panelen voor vloeren en wanden

Eén modulair idee, veel toepassingen

AI-conceptbeelden: combinaties voor een wand (links) en een modulaire vloer (rechts). Geen foto’s van gerealiseerde Dai di Più-producten.

Wandpanelen

Keramiek, glas, hout, leder, natuursteen, mozaïek, metaal of kunststof kunnen als ontwerpopties worden gecombineerd op een afgesproken modulair raster. De bevestiging aan de wand wordt per uitvoering bepaald.

Zwevende vloerpanelen

Het ontwerp voorziet panelen die als systeem op een voorbereide ondergrond worden gelegd. De verbinding tussen panelen, randafwerking en eventuele voegen moeten onderdeel zijn van de gekozen systeemopbouw.

Dezelfde modulemaat maakt ontwerpen combineerbaar. Een materiaal dat geschikt is als wandafwerking is niet automatisch geschikt als beloopbare vloer.

Dai di Piu
Modulaire panelen voor vloeren en wanden

Van afwerking tot ondergrond

Schematische laagopbouw - zonder schaal of voorgeschreven diktes.

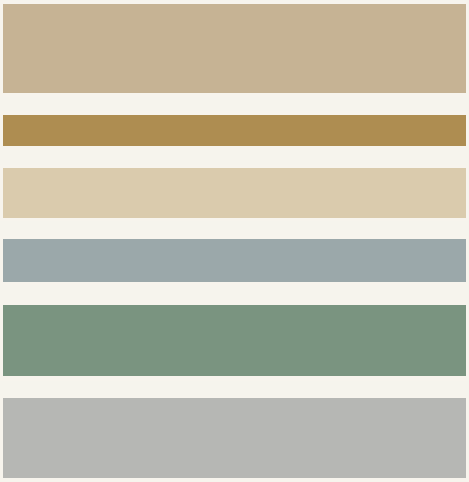

Zichtlaag: keramiek / glas / hout / leder / andere

Passende verlijming of verbinding

Eventuele diktecompensatie

Drager: bijvoorbeeld een aluminium plaat

Onderlaag: vinyl, kurk of rubber, volgens ontwerp

Bestaande, voorbereide ondergrond

Vier te onderzoeken basisvarianten

Variant	Mogelijke rol in het paneelsysteem
Vinyl	Onderlaag of drager, afhankelijk van de gekozen opbouw.
Kurk	Onderlaag of tussenlaag, afhankelijk van de gekozen opbouw.
Rubber	Onderlaag of tussenlaag, afhankelijk van de gekozen opbouw.
Aluminium plaat	Drager; eventueel gecombineerd met een aparte onderlaag.

Ontwerpmatrix

Zichtlagen: keramiek, mozaïek, marmer, natuursteen, glas, hout, leder, metaal en kunststof. Combineer deze ontwerpopties met de gekozen drager en onderlaag, binnen één paneel of tussen panelen met dezelfde modulemaat.

Dit overzicht toont combinatierichtingen, geen goedkeuring van elke combinatie. Hechting, stijfheid, vervorming, vocht en belastbaarheid moeten per opbouw worden beoordeeld. Vinyl, kurk, rubber en aluminium hebben niet noodzakelijk dezelfde functie.

Mallen maken de module exact

De mal is een belangrijk productiemiddel: ze legt de herhaalbare geometrie vast voor panelen die onderling moeten aansluiten.

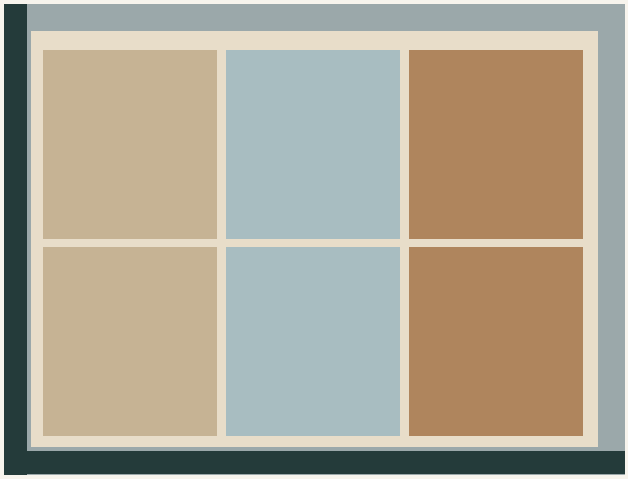

Schematisch bovenaanzicht van een mogelijke montagemal. De concrete werkwijze en maatvoering worden bij de proefproductie vastgelegd.

Wat moet een goede mal beheersen?

• Lengte en breedte van de module. • Haaksheid en positie van de randen. • Afstanden, voegen en patroon van de zichtmaterialen. • Een vlakke referentie en controle van de einddikte. • Herhaalbaarheid bij elke volgende productieserie.

Verschillende materialen, hetzelfde raster

Een keramisch paneel en een paneel met hout, glas of leder kunnen dezelfde buitenmaat volgen. Verwisselbare inzetstukken en gecontroleerde diktecompensatie helpen varianten binnen dezelfde module te maken. Mallen en kwaliteitscontrole krijgen daarom prioriteit in het startbudget.

Verschillende materialen, dezelfde afgewerkte hoogte

De zichtmaterialen hoeven niet allemaal even dik te zijn. Hun dikteverschillen moeten worden opgevangen in een gecontroleerde opbouw, zodat het afgewerkte oppervlak gelijk ligt.

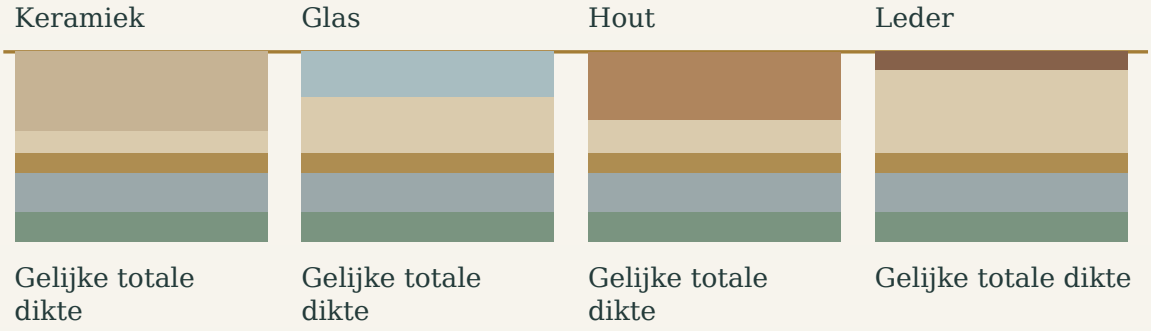

Schematische vergelijking: hoogtes zijn illustratief en geven geen echte materiaaldiktes weer.

Zo wordt het verschil opgevangen

Bij een dunner zichtmateriaal kan een passende compensatielaag of aangepaste drageropbouw nodig zijn. Bij een dikker materiaal wordt de resterende opbouw aangepast of kiest men een andere materiaaldikte. Ook de verlijming telt mee in de totale dikte.

Totale paneeldikte = zichtmateriaal + verbinding + eventuele compensatie + drager + eventuele onderlaag.

De mal en de meetcontrole bewaken zowel de modulemaat als de gewenste eindhoogte. Vergelijk daarbij ook de dikte onder gebruiksbelasting, vooral bij samendrukbare onderlagen.

Dikteverschillen worden niet zomaar met extra lijm gevuld. De compensatie moet bij materiaal, lijmsysteem en toepassing passen. De toelaatbare maatafwijkingen worden per paneeltype vastgelegd en gecontroleerd.

Dai di Piu
Modulaire panelen voor vloeren en wanden

Verwarming en slimme functies

Het paneelconcept kan ruimte bieden voor combinaties met andere technieken.

Vloer- en wandverwarming

De octrooiaanvraag noemt combinaties met verwarming in vloeren en wanden. Onze ervaring omvat ook proeven met verwarmingsfolie en andere verwarmingselementen. Ik beschik over stalen waarmee ik de werking heb toegepast en getest.

Verwarmingsfolie als onderdeel van de opbouw

Een dun verwarmingselement kan in een passende vloer- of wandopbouw worden geïntegreerd. De drager, de lijmen, de bekleding en de temperatuurregeling moeten onderling geschikt zijn. De gekozen leverancier bepaalt de vereiste installatievoorwaarden.

Sensorfolie onder een vloer

Het toegestuurde Smart Floor-document beschrijft een dunne sensorfolie met antennes, een draagbare sensor en software voor bewegingsinformatie. Ons zwevende vloerconcept kan aanleiding geven om zo’n combinatie te onderzoeken.

Een combinatie is geen meegeleverd onderdeel

De verwarmings- en sensorsystemen zijn afzonderlijke technieken. Ze maken niet automatisch deel uit van een Dai di Piu-paneel of van het kennisaanbod. Voor elke combinatie is een concrete technische uitwerking nodig.

Een vernieuwend vertrekpunt: niet alleen kijken naar de zichtbare bekleding, maar ook naar wat een passende vloer- of wandopbouw verder mogelijk kan maken.

Deze brochure geeft geen prestaties of verbruiksbesparing voor verwarming en doet geen medische claims over sensor- of verwarmingsfolie. Aanvullende foto’s en technische informatie over de proeven kunnen later worden toegevoegd.

Extra functionele lagen

Naast de decoratieve afwerking kunnen een elektrische verwarmingsfilm en een dunne sensorfilmlaag als ontwikkelopties worden onderzocht voor modulaire vloer- en wandpanelen.

Schematische vloeropbouw

Principebeeld, geen plaatsingsvoorschrift. De positie van de sensor en de laagvolgorde hangen af van het gekozen meetsysteem, de verwarmingsfilm en de volledige paneelopbouw. Folies zijn hier uitvergroot weergegeven.

Verwarmingsfilm: warmte toevoegen

Een elektrische film of folie kan als afzonderlijke systeemlaag onder de panelen worden onderzocht. Integratie in het paneel zelf is een andere ontwikkelvariant en vraagt afzonderlijke beproeving. Voor wandpanelen is een specifiek daarvoor geschikt verwarmingssysteem nodig.

Sensorfilm: meten en opvolgen

Een dunne sensorfilm kan, afhankelijk van het type, temperatuur of druk meten. De keuze volgt uit de gewenste functie: warmteverdeling controleren of contactbelasting onderzoeken. Uitleeselektronica en kalibratie horen bij het meetsysteem. Een sensorfilm vervangt niet automatisch de vloersensor van de thermostaat.

Van extra laag naar proefpaneel

Dikte, mallen en aansluitingen

Neem verwarmingsfilm, sensorfilm, beschermlagen en aansluitingen mee in de totale systeemhoogte. Bij geïntegreerde lagen telt dit ook mee in de paneeldikte. Voorzie in de mal gecontroleerde ruimte voor kabels en connectoren, zonder plaatselijke verdikkingen of verzwakking.

Materiaalcombinaties beoordelen

Keramiek, mozaïek, glas, hout, leder en andere afwerkingen reageren verschillend op warmte. Beoordeel de volledige combinatie van zichtmateriaal, lijm, drager en onderlaag. Een foliesysteem voor laminaat of hout is niet vanzelf geschikt voor keramische panelen; aluminium als drager vraagt eveneens een eigen beoordeling.

Regeling en bereikbaarheid

Gebruik de regeling, temperatuursensor en temperatuurgrenzen die de fabrikant voorschrijft. Plan bereikbare aansluitpunten en vervanging van onderdelen. Stem de elektrische uitvoering en bescherming af met de systeemleverancier en een bevoegde installateur.

Een aparte proefserie

Begin met één paneeltype. Controleer warmteverdeling, sensorwerking, eindhoogte, hechting en vervorming na herhaalde opwarming en afkoeling. Beoordeel ook het gedrag onder vloerbelasting. Dit zijn ontwikkelopties; deze gids bevestigt geen reeds geteste Dai di Più-uitvoering.

Aanvulling op de investeringsraming

Vraag afzonderlijke offertes voor verwarmingsfilm, sensorfilm, uitleeselektronica, thermostaten, connectoren, beschermlagen, montage en systeemproeven. Deze uitbreidingen zijn niet apart begroot in de ramingen op pagina 156-159. Bereken zowel de extra opstartkosten als de meerprijs per verkoopbare m².

Technische referenties (geraadpleegd 13 oktober 2026)

Warmup: toepassingsgrenzen van folieverwarming en aparte thermostaatsensor. warmup.co.uk - Foil heater under tiles warmup.com - Installing the sensor probe
Tekscan: dunne filmsensoren voor druk- en temperatuurmetingen. tekscan.com/products-solutions/sensors

Mozaïek in kleur en patroon

Pronto Mosaic Panels / Dai di Più - oorspronkelijke beelden uit Renato’s documentatie.

Kleuren combineren

Echte mozaïekpanelen in uiteenlopende kleuren, op hetzelfde modulaire principe.

Voorbereide panelen

Gestapelde panelen met een samengesteld decoratief mozaïekpatroon.

Een samenhangend geheel

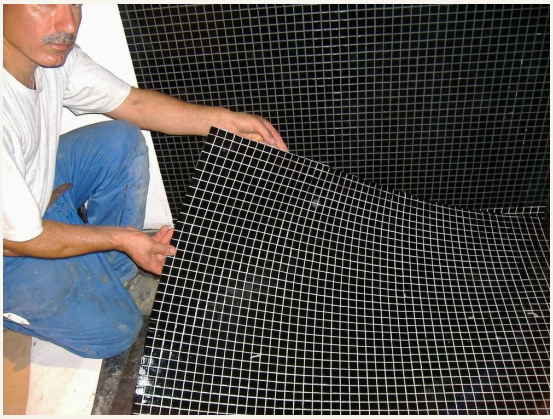

Een groot mozaïekpaneel wordt als voorbereid geheel getoond.

Renato toont het systeem

Een echte demonstratiefoto uit Renato’s eigen projectdocumentatie.

Fotobron: Dai_di_Piu_Renato_Rossi_eerste_volledige_versie_NL.pdf, 8 oktober 2026. Foto’s ongewijzigd overgenomen; geen AI-beelden. De foto’s illustreren het project en zijn geen actuele prestatieproeven.

De mal en het atelier

Pronto Mosaic Panels / Dai di Più - oorspronkelijke beelden uit Renato’s documentatie.

Werktafel met mal

De vlakke werktafel en omlijsting vormen de basis voor nauwkeurig voorbereiden.

Paneel op de werktafel

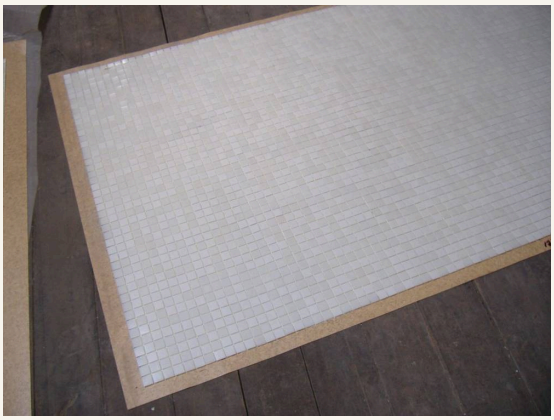

De kleine mozaïekelementen vormen samen één voorbereid paneel.

Handmatige verwerking

Voorbereiding van mozaïek in het atelier, zoals getoond in de oorspronkelijke presentatie.

Controle tijdens productie

Het atelier biedt een vaste werkplek voor voorbereiding en controle.

Fotobron: Dai_di_Piu_Renato_Rossi_eerste_volledige_versie_NL.pdf, 8 oktober 2026. Foto’s ongewijzigd overgenomen; geen AI-beelden. De foto’s illustreren het project en zijn geen actuele prestatieproeven.

Van paneel naar wand en vloer

Pronto Mosaic Panels / Dai di Più - oorspronkelijke beelden uit Renato’s documentatie.

Wandbekleding voorbereiden

Aansluitingen in de wand

Mozaïekbekleding met openingen voor aansluitingen.

Het samengestelde paneel wordt bij de wand gehanteerd.

Panelen op de vloer

Een echte foto van de plaatsing van voorbereide vloerpanelen.

Afgewerkte vloer

Een vloer met een decoratief patroon in een ingerichte ruimte.

Fotobron: Dai_di_Piu_Renato_Rossi_eerste_volledige_versie_NL.pdf, 8 oktober 2026. Foto’s ongewijzigd overgenomen; geen AI-beelden. De foto’s illustreren het project en zijn geen actuele prestatieproeven.

Gebogen vormen en decoratie

Pronto Mosaic Panels / Dai di Più - oorspronkelijke beelden uit Renato’s documentatie.

Soepelheid demonstreren

Renato demonstreert een gebogen mozaïekpaneel. Buigbaarheid hangt af van de opbouw.

Een gebogen ontwerp

Een voorbeeld van bekleding met een gebogen vorm.

Decoratief mozaïek

Een samengesteld decoratief paneel, getoond in de bestaande documentatie.

De Vitruviusman

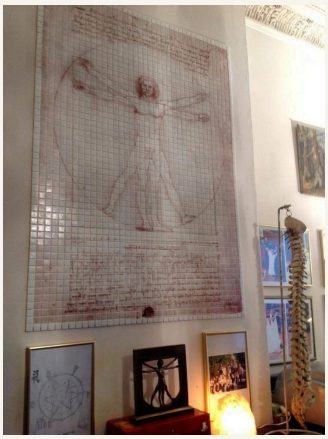

Renato’s persoonlijke mozaïekproject bij zijn osteopaat in Luik.

Fotobron: Dai_di_Piu_Renato_Rossi_eerste_volledige_versie_NL.pdf, 8 oktober 2026. Foto’s ongewijzigd overgenomen; geen AI-beelden. De foto’s illustreren het project en zijn geen actuele prestatieproeven.

Van lezen naar een eigen project

Het virtuele atelier vult de uitleg en de atelierbeelden in dit boek aan. Het is een vrij projectformulier waarmee je materialen, hoeveelheden, technische gegevens, arbeid en transport geordend naast elkaar zet.

Een werkmiddel voor iedereen

Voor doe-het-zelvers, zelfplaatsers, vakmensen, ontwerpers en ateliers. Je kiest zelf de materialen, leveranciers en uitvoerders. Het formulier kan gratis worden gebruikt en gedeeld, zonder aankoopverplichting, exclusiviteit of verplichte Dai di Più-vergoeding.

Wat kun je online doen?

Een bovenlaag kiezen, systeemproducten per materiaalblok toevoegen, technische bronnen vastleggen en een voorlopige kostenraming maken. Je kunt het project als bestand bewaren, later opnieuw openen en afdrukken of bewaren als PDF. Het formulier plaatst geen bestellingen en verstuurt geen aanvragen.

De volgende pagina’s vormen de papieren werkversie bij het atelier. Gebruik voor de berekening en de actuele schermindeling de website. Het atelier is beschikbaar in het Nederlands, Frans, Italiaans en Engels.

daidipiu.com/atelier

Scan de code of open het webadres. Vul per project de werkelijke gegevens in. Een ingevuld formulier is nog geen technische goedkeuring of definitieve offerte.

Kies wie welk werk doet

Route	Voorbereiding en uitvoering
A / Zelf maken	Je kiest de bekleding en stelt met de betrokken leverancier of vakman het productenpakket samen. Je maakt en plaatst de panelen volgens de afgesproken, beoordeelde werkwijze.
B / Zelf plaatsen	Een gekozen atelier maakt de panelen. Je plaatst ze zelf met een passend plaatsingspakket en een genummerd legplan.
C / Atelier en vakman	Het atelier maakt de panelen; een vakman beoordeelt de locatie en verzorgt de afgesproken plaatsing en afwerking.

Van keuze naar uitvoering

1. Beschrijf het project

Noteer toepassing, oppervlakte, bestaand oppervlak en gewenste werkwijze.

2. Controleer het materiaal

Leg productlink, exacte referentie, formaat, dikte, gewicht en rugzijde vast. Laat zo nodig een staal of proefpaneel beoordelen.

3. Spreek plan en taken af

Bepaal paneelmaten, opbouwhoogte, aansluitingen, reserve, pakketinhoud en de verantwoordelijkheid van iedere partij.

4. Bestel na bevestiging

Spreek af wie bestelt, wie factureert en op welk adres wordt geleverd. Controleer aantallen, kleurpartijen en schade vóór verwerking.

Dit boek en het formulier wijzen geen erkende of gecertificeerde ateliers aan. De keuze en de afspraken worden door de betrokken partijen gemaakt.

Bouw het project laag voor laag op

Werk per blok met afzonderlijke artikelregels. Vermeld telkens de exacte referentie, technische fiche, hoeveelheid, verkoopeenheid en prijs. Optionele lagen blijven afzonderlijk herkenbaar.

Blok	Wat leg je vast?
1 / Bovenlaag	Keramiek, mozaïek, marmer, glas, hout, leder, metaal of een andere bekleding. Noteer formaat, dikte, gewicht, rugzijde en gewenste afwerking.
2 / Ondergrond	Vinyl, kurk, rubber of een andere drager. Vermeld dikte, maatvoering, drukvastheid en verpakking.
3 / Lijmen en kleefbanden	Bijvoorbeeld een geschikte tweecomponentenlijm, siliconenlijm of dubbelzijdige tape. Leg ondergronden, lijmvlak en verwerkingsvoorwaarden vast.
4 / Voegen en tussenstroken	Voegmiddel, kleur, breedte en diepte; eventueel siliconen, metalen of houten stroken.
5 / Hechtingen aan muren	Lijm, magneten, schroeven of andere verbindingen. Dimensionering hangt af van paneelgewicht, wand en gebruik.
6 / Verwarming - optioneel	Folie of verwarmingsmat, regeling, vloervoeler, bescherming en aansluitmaterialen. Laat de volledige combinatie beoordelen.
7 / Sensoren - optioneel	Sensorlaag, ontvanger of gateway, waarschuwing, configuratie en onderhoud. Ontwerp en test detectie en opvolging als geheel.

Een combinatie van geschikte losse producten is niet automatisch een geschikte paneelopbouw. Beoordeel samenhang, verbindingen, belasting en omstandigheden voor het concrete project.

Van productnaam naar bestelhoeveelheid

Gegeven	Per product vastleggen
Identiteit	Merk, exacte referentie, kleur, maat en variant.
Documentatie	Officiële productbron of technische fiche en bijbehorende veiligheidsinformatie.
Technische eigenschappen	Dikte, gewicht, toepassing, ondergronden, verwerking, uitharding en eventuele beperkingen.
Verbruiksgrondslag	Verbruik per m², per mm laagdikte of per lopende meter. Gebruik de waarde die bij de gekozen toepassing hoort.
Verkoopeenheid	Inhoud of opbrengst per verpakking, rol, stuk of andere eenheid; prijs op dezelfde basis.

Rekenwijze van het atelier

Benodigd materiaal = projectbasis × verbruik × eventuele laagdikte ×
reservefactor.
Bestelaantal = benodigd materiaal ÷ inhoud of opbrengst per verkoopeenheid.

Gebruik dezelfde materiaalmaat in teller en noemer: bijvoorbeeld kg en kg, of meter en meter. Rond stuks, rollen en verpakkingen naar boven af. Pas laagdikte alleen toe wanneer het opgegeven verbruik per millimeter geldt.

Rekenvoorbeeld - geen verwerkingsvoorschrift

Bij 20 m², een voor dit voorbeeld gekozen verbruik van 3,5 kg/m² en een verpakking van 5 kg: 20 × 3,5 = 70 kg; 70 ÷ 5 = 14 verpakkingen, vóór eventuele reserve. De juiste verbruikswaarde komt uit de fiche en de projectbeoordeling.

Mapei, Kerakoll, 3M en Unifloor staan als voorbeeldkandidaten in het atelier. Dat is geen goedkeuring van een complete paneelopbouw. Raadpleeg de originele fabrikantfiches.

Zes stappen voor de voorbereiding

1 / Kies je project

Bepaal ruimte, bekleding en werkwijze. Verzamel productlink, formaat, dikte en oppervlakte. Controleer of zelfbouw of zelfplaatsing voor deze toepassing passend is.

2 / Controleer ondergrond en plan

Meet de ruimte. Bespreek toestand en vlakheid van de bestaande ondergrond, opbouwhoogte, paneelindeling en aansluitingen.

3 / Kijk het productenpakket na

Vergelijk dragers, verbindingen, verwerkingsproducten en afwerking met de stuklijst. Controleer aantallen en exacte productreferenties.

4 / Maak een proefpaneel

Gebruik de voorgeschreven materialen en omstandigheden. Laat het resultaat beoordelen voordat de verdere productie of plaatsing begint.

5 / Verwerk en plaats

Volg het afgesproken stappenplan en de nummering. Respecteer verbindingen, voegen, randen en droogtijden. Regel hulp bij zware panelen.

6 / Controleer en bewaar

Controleer het werk, meld afwijkingen en bewaar het legplan, de productgegevens, onderhoudsinstructies en afgesproken reserve.

De online beeldgids toont schema’s om de werkwijze te begrijpen. Het zijn geen technische montagetekeningen. Het uitvoeringsplan wordt afgestemd op de daadwerkelijk gekozen producten en omstandigheden.

Mijn project en materiaalkeuze

Project / locatie: .....
Datum: ..... Contact / uitvoerder: .....
Toepassing: .....
Werkwijze: A / zelf maken B / zelf plaatsen C / atelier en vakman
Netto oppervlakte: ..... m² Reserve / snijverlies: ..... %
Bestaande ondergrond en beschikbare hoogte: .....
.....

Blok	Product / leverancier / technische fiche
1 / Bovenlaag	....
2 / Ondergrond	....
3 / Lijmen	....
4 / Voegen	....
5 / Muurhechtingen	....
6 / Verwarming	....
7 / Sensoren	....

Voeg per gekozen artikel een volledig productdossier toe. Gebruik extra regels of het online formulier als een blok meerdere producten bevat.

Hoeveelheden en kosten naast elkaar

Vul werkelijke hoeveelheden en actuele prijzen in. De online bedragen beginnen op nul: een ontbrekende prijs betekent niet dat het product of de dienst gratis is. Alleen opgenomen artikelregels tellen mee.

Materiaal / product	Aantal + eenheid	Prijs per eenheid	Bedrag
.....	.....	€	€ .....
.....	.....	€	€ .....
.....	.....	€	€ .....
.....	.....	€	€ .....

Werk, diensten en transport	Grondslag	Bedrag
Atelierarbeid	..... m² × €	€ .....
Plaatsing vakman	..... m² × €	€ .....
Afwerking en verpakking	Vast / afgesproken	€ .....
Proefpaneel of staal	Vast / afgesproken	€ .....
Transport materiaal	Afgesproken levering	€ .....
Transport pakket / panelen	Afgesproken levering	€ .....
Totaal exclusief btw	Alle ingevulde posten	€ .....

Spreek af wie het transport betaalt. Vermeld gereedschap, extra werken en bijkomende leveringen afzonderlijk. Voeg btw toe volgens de definitieve offerte. Bij zelfbouw worden eigen tijd en eigen gereedschap niet automatisch meegerekend.

Er wordt geen verplichte Dai di Più-vergoeding berekend. Een eventuele vrijwillige bijdrage staat los van deze projectraming.

Wanneer is het dossier klaar?

Vóór aankoop en verwerking

Controleer of alle gekozen producten exact zijn omschreven en hun technische gegevens beschikbaar zijn. Laat de volledige opbouw beoordelen, inclusief ondergrond, gewicht, verbindingen, paneelmaten en gebruiksomstandigheden.

Wat spreken de partijen af?

Leg vast wie materialen koopt en ontvangt, wie de proef beoordeelt, wie produceert, wie plaatst en wie het eindresultaat controleert. Bespreek ondersteuning, afwijkingen, schade, herstel en eventuele vervanging voordat het werk begint.

Extra lagen vragen een eigen beoordeling

Verwarming en sensoren zijn optionele ontwikkelrichtingen. Neem voeding, aansluitingen, bescherming, bereikbaarheid en onderhoud mee in het ontwerp. Laat elektrische en thermische voorwaarden door bevoegde vakmensen beoordelen; voor sensoren moeten detectie en opvolging als geheel worden vastgelegd en getest.

Bewaar wat later nodig is

Bewaar het projectbestand, de offerte, productfiches, het legplan, paneelnummers, onderhoudsinstructies en afspraken over reserve of herstel. Voor demontage en hergebruik moet de gekozen opbouw geschikt zijn; het formulier geeft daarover geen automatische garantie.

Papier en online vullen elkaar aan

Dit hoofdstuk legt de structuur en het gebruik van het virtuele atelier vast. De website bevat het werkende formulier, de berekening en taalkeuze. Productlinks lezen geen gegevens automatisch in. Controleer officiële fabrikantfiches en actuele prijzen bij ieder nieuw project.

daidipiu.com/atelier
Kennis delen, een project zorgvuldig voorbereiden en zelf kiezen met wie je verder werkt.

Handgemaakte vloer- en wandpanelen

Een eerste investeringsraming voor Dai di Più

AI-conceptbeeld van een mogelijk atelier. Geen foto van een bestaande installatie of technische weergave van het systeem.

Van een proefproject bij een partner tot een grotere, grotendeels handmatige productie.

Uitgangspunt: aangekochte tegels, mozaïek of andere afwerkingen worden op een geschikte drager samengesteld, verlijmd, afgewerkt en verpakt.

Alle bedragen zijn indicatief en exclusief btw. Dit document is een gespreksbasis voor mogelijke partners, geen offerte of uitgewerkt ondernemingsplan.

Hoeveel startkapitaal?

De ramingen omvatten uitrusting, inrichting, eerste voorraad en een beperkte kasreserve voor de opstart. Aankoop van een gebouw is uitgesloten.

Productieschaal	Organisatie (aanname)	Startbudget
Proefproject bij een partner	Bestaande ruimte en gereedschap; enkele modellen en eerste bestellingen.	€10.000-€25.000
Klein zelfstandig atelier	100-200 m²; 1-2 mensen in productie.	€40.000-€90.000
Middelgrote productie	300-600 m²; 3-5 mensen en meerdere werktafels.	€120.000-€250.000
Grotere handmatige productie	800-1.500 m²; 8-12 mensen en een georganiseerde materiaalstroom.	€300.000-€750.000

Wat bepaalt het verschil?

Paneelformaat en gewicht, afwerkingsmateriaal, drager en lijm, aantal varianten, droogtijd, handling en verpakking bepalen de benodigde inrichting en voorraad.

De oppervlakte en personeelsaantallen zijn scenario-aannames. De productiecapaciteit in m² per dag is nog niet vastgesteld en moet worden gemeten tijdens een proefproductie.

Een grotere productie vraagt vooral meer personeel, opslag, voorraad en financiering van lopende uitgaven. Automatisering komt pas in beeld wanneer het proces en de afzet voldoende vaststaan.

Waar gaat het budget naartoe?

Voorbeeldverdeling voor een atelier van ongeveer 100-200 m².

Onderdeel	Voorlopige raming
Werktafels, mallen en uitlijningsgereedschap	€4.000-€8.000
Zagen, snijden en randafwerking	€5.000-€12.000
Lijmverwerking en hulpmiddelen voor aandrukken	€2.000-€5.000
Rekken, transportwagens en tilhulpmiddelen	€3.000-€7.000
Inrichting, elektriciteit, ventilatie en huurwaarborg	€5.000-€10.000
Eerste voorraad en verpakking	€5.000-€12.000
Stalen, proeven en kwaliteitscontrole	€3.000-€8.000
Kasreserve voor lonen, huur en lopende uitgaven	€13.000-€28.000
TOTAAL	€40.000-€90.000

Uitrusting én financiële ademruimte

De kasreserve is een budgetpost, geen gegarandeerd aantal maanden dekking. Dat hangt af van lonen, huur, orders en betalingstermijnen. Voor een investeringsbeslissing is een maandelijkse kasplanning nodig.

De post voor proeven is voorlopig. Uitgebreide externe tests kunnen meer kosten. Grootformaatpanelen, dure afwerkingen of maatwerk kunnen de raming eveneens verhogen.

Dai di Piu
Modulaire panelen voor vloeren en wanden

Een haalbare eerste stap

Richtbudget voor een proefproject: €20.000

Een bestaand tegelbedrijf of maatwerkbedrijf kan ruimte, mensen en machines inbrengen. Het proefbudget dient dan voor specifieke hulpmiddelen, materialen, stalen en productproeven. De partnerbijdrage moet vooraf concreet worden afgesproken.

1. Kies één vloermodel en één wandmodel

Leg formaat, materialen, gewicht, mallen, gewenste einddikte en beoogde toepassing vast. Maak een kleine serie met dezelfde werkwijze.

2. Bereken de kostprijs per verkoopbare m²

Meet materiaalgebruik, arbeidstijd, droogtijd, uitval, verpakking en transport. Verdeel ook huur, energie en andere vaste kosten over een realistisch productievolume.

3. Controleer kwaliteit en vraag

Bepaal passende proeven voor de toepassing en verzamel eerste concrete bestellingen. Vergelijk de verkoopprijs met de volledige kostprijs.

4. Investeer stapsgewijs

Bij bewezen kwaliteit, kostprijs en afzet kan verdere investering worden onderzocht. Het gebruik van de gedeelde kennis is vrij; een eventuele bijdrage is volledig vrijblijvend.

Onderbouwing en grenzen

De totale budgetten zijn scenario-inschattingen, geen leveranciersoffertes. Als prijsreferentie vermeldt Attollo vacuümheffers voor panelen van circa €3.000 tot €8.000 exclusief btw, afhankelijk van het model. Geschiktheid voor keramische panelen moet worden bevestigd.

Bron: Attollo - vacuümheffers voor hout en panelen. Online prijsindicatie geraadpleegd op 12 oktober 2026. Alle overige bedragen vragen nadere offertes en een proefproductie.

Een open uitnodiging

Ik wil mijn ervaringen en de beschikbare documentatie delen met iedereen die er informatie of inspiratie in vindt. Wie het systeem geheel of gedeeltelijk wil gebruiken of als alternatief wil onderzoeken, is welkom.

Ik vraag geen exclusiviteit. Mijn octrooiaanvraag is voor mij geen rem op het delen van het idee. Ik wil niemand vanuit deze uitnodiging verhinderen om met het concept aan de slag te gaan.

Ik begin zelf geen nieuwe onderneming en neem geen verdere zelfstandige ontwikkeling op mij. Ik kan mijn ervaringen, foto’s en beschikbare informatie doorgeven.

Erkenning voor het werk dat wij hebben verricht, betekent veel voor mij. Een eventuele bijdrage is volledig vrijwillig en is geen voorwaarde om de gedeelde kennis te gebruiken.

Renato Rossi www.daidipiu.com

renatorossi1111@gmail.com

Bekijk het systeem in beweging

Foto’s tonen een moment. Video’s laten de handelingen en de soepelheid beter zien.

Bekijk de projectvideo’s, demonstraties en de afspeellijst op de eigen website van Dai di Più.

Open de projectvideo’s

Contact

Wil je meer informatie? Je kunt mij altijd mailen: renatorossi1111@gmail.com.

Bronnen en technische achtergrond

Deze brochure steunt op mijn toelichtingen van 7 en 8 oktober 2026, het historische fotoarchief Dai di Piu, Pronto Mosaic Panels, het Polycaro-artikel over MODULA Tile Panel System (pagina’s 104-105) en de internationale octrooipublicatie WO 2009/013148 A1 van 29 januari 2009.

De documenten over Smart Floor en carbonverwarmingsfolie beschrijven mogelijke combinaties. Ze bevestigen niet onafhankelijk de prestaties van de volledige paneelopbouw. De octrooipublicatie beschrijft de uitvinding; hier wordt geen uitspraak gedaan over een momenteel verleend of geldig recht.

Originele octrooipublicatie en vertaling

Over de beelden

De brochure combineert historische projectfoto’s met duidelijk aangeduide AI-conceptbeelden. Een merk op een archieffoto betekent geen actuele samenwerking. Deze brochure legt het concept uit en vervangt geen technisch plaatsingshandboek.

Geef meer om meer te ontvangen.

Een leven van ideeën, een verhaal om te delen

Mijn naam is Renato Rossi. Geboren in de Abruzzen en opgegroeid in het Lindeman, bouwde ik mijn loopbaan op tussen de Italiaanse en Belgische cultuur. Van koffiemachines tot tegels, van ondernemen tot het ontwikkelen van modulaire panelen: telkens zocht ik naar mogelijkheden om het werk eenvoudiger en het resultaat beter te maken.

In dit boek vertel ik over die weg, met zijn kansen, tegenslagen en nieuwe beginnen. Dai di Più groeide uit jaren van proberen en ontwikkelen. De samenwerking met mijn zoon Marco verbond de praktische ervaring met de mogelijkheden van digitaal ontwerpen.

Vandaag wil ik die kennis en herinneringen doorgeven. Ik hoop dat mijn verhaal anderen aanmoedigt om nieuwsgierig te blijven, samen te werken en hun ideeën verder te ontwikkelen.

Renato Rossi